

MORAVSKÁ
ZEMSKÁ
KNIHOVNA

duha

4 | 2022

Informace o knihách a knihovnách z Moravy

OBEC A JEJÍ KNIHOVNA

Duha online:
<https://duha.mzk.cz>

Obsah

Knihovna je...	
Knihovna je...	2
Studie, články	
Oceněné knihovny Zlínského kraje – Jana Tomancová	3
Obec Ořechov a její knihovna – Tomáš Dudík, Naděžda Adámková	6
Obecní knihovna a komunitní centrum Kostelní Lhota – Květa Šlemínová	8
Inspirace, podněty, náměty	
Mediální vzdělávání v tišnovské knihovně – Kybershikana – Edita Hečová	11
Čtenářská lekce: Poznáváme sami sebe – Jitka Slezáková	13
Aktivity v makerspace – povídání s roboty – Michaela Mrázová	15
Proměny českého knihovnictví	
Rozhovor s Tomášem Pavelkou – nejmladším starostou v České republice – Radovan Jančář	16
Veřejné knihovny	
Soutěž Knihovna roku 2022 – kategorie „základní knihovna“ – Jana Bednářová	19
Projekty regionálního oddělení Městské knihovny Znojmo – Kateřina Juřicová	22
Obec Kozárov v regionu Blansko má nově otevřenou knihovnu – Helena Jalová	23
Kristova léta české demokracie slaví Knihovna v Třinci – Adéla Majerová	24
Konference, akce	
Komunitná knižnica XII. – Vranov nad Topľou 2022 – Danka Molčanová	25
Co venkovské knihovny umějí a mohou letos ve Vsetíně a v Halenkově – Kateřina Janošková, Marcela Šuláková	27
Workshop, co nebyl workshop – Marie Šedá	29
Projekty MěK Hodonín na podporu čtenářství – regionální autoři v malých knihovnách – Jitka Štípská	32
Informace pro knihovny	
Knihovny na jedno téma 2023–2024: Mediální gramotnost – Lenka Hanzlíková	33
Změny ve statistickém výkaznictví knihoven od roku 2022 – Monika Kratochvílová	35
Bibliotheca Inspirans a mediální vzdělávání v Knihovně Matěje Josefa Sychry ve Žďáře nad Sázavou – Kateřina Hošková	38
Historie Podpálaví a Weiviertelu v komiksu – Ilona Salajková	41
Z činnosti MZK	
Dokončení stavby nového depozitáře MZK v Brně – Anna Mrázová, Roman Mátl	43
Knihovny jako zdroj inspirace a místo setkávání v obcích – 72 hodin, 8 autorů, 2 sousední země – Richard Guniš	44
Rezidence Café Kaprál – nové místo pro literaturu a poezii – Anna Mrázová	46
Oči Brna přiblíží Jakuba Dvorského – Zuzana Komůrková	48
Knihovnické osobnosti	
PhDr. Martin Krčál, DiS. – Pavla Vizváry	49
Recenze	
Čteme s nečtenáři a učíme se kriticky myslet – Pavlína Lišovská	51
Zkušenosti ze zahraničních knihoven	
BABYLON aneb přeshraniční spolupráce knihoven ve Znojmě a Retzu – Blanka Hálová	53
Rozhovor	
Rozhovor s Ivetou Macurovou z Odboru regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje – Monika Kratochvílová	55
Fejeton	
Spisovatelé a jejich knihovny – Markéta Pilátová	57

Vážení a milí čtenáři,

oslovujeme Vás letos již počtvrté, tentokrát s tématem **obec a její knihovna**. Obecní knihovny tvoří v České republice jedinečnou síť. Jsou-li v péči nadšeného knihovníka a těší-li se podpoře zřizovatele, mohou nabízet nejen širokou škálu služeb, ale stát se i kulturním a komunitním centrem své obce. V rubrice *Studie, články* Vás provedeme několika knihovnami, které se této symbióze těší – oceněnými knihovnami Zlínského kraje, Obecní knihovnou Ořechov i knihovnou ve Vesnici roku 2022, v Kostelní Lhotě. K tématu čísla se v rozhovoru vyjadřuje také nejmladší starosta v České republice Tomáš Pavelka (*Proměny českého knihovnictví*). Dále se ohlédneme za průběhem letošního ročníku soutěže Knihovna roku v kategorii základní knihovna (*Veřejné knihovny*) a akce Co venkovské knihovny umějí a mohou (*Konference, akce*).

Společným tématem knihoven bude v příštím roce mediální gramotnost. Jak se k tomuto tématu připojit a kde načerpat inspiraci Vám poradí Lenka Hanzlíková z Městské knihovny v Praze (*Informace pro knihovny*). Zajímavé podněty přineslo i nové ocenění Bibliotheca Inspirans. O své zkušenosti s mediálním vzděláváním se s námi podělily hned dvě z oceněných knihoven – Knihovna Matěje Josefa Sychry ve Žďáře nad Sázavou a Městská knihovna Tišnov. V rubrice *Inspirace, podněty, náměty* najdete lekci zaměřenou na problematiku kyberšikany, čtenářskou lekci pro teenagery a povídání s roboty. S ohledem na blížící se závěr roku Vám přinášíme přehled změn ve statistickém výkaznictví knihoven (*Informace pro knihovny*) a informaci o avizovaném dokončení stavby nového depozitáře MZK v Brně (*Z činnosti MZK*). Přejeme Vám, ať po náročné práci podzimních měsíců prožijete klidné sváteční dny a těšíte se na setkávání s Vámi opět nad stránkami časopisu v roce 2023.

Za redakci časopisu Duha
Jan Lidmila

DUHA. Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Ročník 36 (2022), číslo 4.
Vydává **Moravská zemská knihovna v Brně**.

Adresa vydavatele a redakce:
Moravská zemská knihovna v Brně
Kounicova 65a, 601 87 Brno
Telefon: 541 646 126
E-mail: duha@mzk.cz
IČ 094943, DIČ CZ00094943

Foto na přední straně:
Obecní knihovna Kostelní Lhota,
autor fotografie: archiv Obce Kostelní Lhota

Grafické zpracování: Pavel Václav Vaščák
Tisk: Tiskárna Brázda
Vychází 4× ročně tištěně i on-line.
Reg. číslo MK E 7312. Duha ISSN 0862-1985 (Print),
ISSN 1804-4255 (Online)

Redakce:

Mgr. Jan Lidmila, vedoucí redaktor,
Mgr. Michaela Navrátilová, redaktorka,
Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová, redaktorka
a jazyková korektura.

Redakční rada:

prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D. (Moravská zemská knihovna), předseda redakční rady, PhDr. Libuše Foberová, Ph.D. (Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě), Mgr. Kateřina Janošková (Masarykova veřejná knihovna Vsetín), Bc. Pavel Zajíc (Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm)

jihomoravský kraj

Časopis vychází s podporou dotace Jihomoravského kraje.

Knihovna je...

Knihovna je...

zářič pro nás múry světlachtivé! Září myšlenkami, příběhy, hudbou, dialogem, setkáním... tak jako naše fajná knihovna ve Frýdku-Místku!

Knihovna je...

pro mě fundamentem hodnotného života, jehož se nehodlám vzdát i přes všechny alternativní vymoženosti, které rovněž používám. Mám ke knihám od mládí vštěpovaný vztah a bez nich by byl pro mě život chudší. Kvalitně vybavená domácí knihovna je útočištěm a zdrojem pohody i poznání, nezávislým na vnějších okolnostech. Pominu-li veškeré výhody, které tištěné slovo nabízí, za velmi podstatné pokládám, že ke čtení není třeba žádné vnější energie, která nemusí být vždy k dispozici.

Knihovna je...

V mém životě byly tři. Ta první přímo ve slavné budově automatu Svět. Nomen omen – skutečně přede mnou otevírala celý svět. Nesla si vlastní lehce dekadentní nádech a ohmatané knihy v ní měly modré a zelené potahy. Na gymnáziu jsem se přesunula na Mariánské náměstí do oddělení pro mládež s malým poetickým patrem, které čtenářům poskytovalo patřičný rozhled v konkrétním i přeneseném významu. Další knihovna, Klementinum, mě provázela univerzitním studiem. Nádherné prostory, vysoké stropy, soustředěné ticho. Vůně knih. Teď je v mém životě knihoven nepočítaně. Jezdím do nich besedovat se svými malými čtenáři. Poznala jsem spoustu úžasných knihovnic. S dětmi pracují takovým způsobem, že by o nich Komenský napsal samostatnou knihu. Pokud by v jeho dobách existovaly veřejné knihovny. My máme to štěstí, že v našich časech veřejné knihovny existují. Nejsou to obyčejná místa. Vím zcela jistě, že knihovny mají duši.

*Tomáš Kočko, zpěvák
skladatel a aranžér*

*Ferdinand Šmikmátor
spisovatel a překladatel*

*Daniela Krolupperová
spisovatelka dětských
knih a překladatelka
ze severských jazyků*

Oceněné knihovny Zlínského kraje

Jana Tomancová
tomancova@kfbz.cz

V letošním roce ocenil již podesáté Zlínský kraj společně s Krajskou knihovnou Františka Bartoše ve Zlíně práci veřejných knihoven ve Zlínském kraji. Soutěž proběhla již desátým rokem a za tu dobu bylo takto oceněno 40 knihoven Zlínského kraje a 48 knihovnic a knihovníků. Většinou to byly knihovny obecní, které nominují jejich zřizovatele, ředitele pověřených knihoven nebo metodičky. O dvaceti z nich natočila krajská knihovna ve Zlíně krátká videa, která zveřejnila a ještě zveřejní do konce roku 2022 na svém YouTube kanálu. Pro natáčení videoupoutávek byly vybrány obecní knihovny nebo knihovny z jedné knihovnicí či knihovníkem.

Jak soutěž o titul Knihovna a Knihovník Zlínského kraje probíhá?

Komise složená z metodiček pověřených knihoven kraje a zástupce z odboru kultury kraje hodnotí knihovny ve dvou kolech. V prvním kole se zaměřuje na statistické ukazatele a plnění standardů veřejných knihovnických a informačních služeb a v kole druhém komise knihovny, které postoupily do kola druhého, navštíví, zhodnotí jejich vzhled, knihovní fond a na místě posoudí jejich aktivity. Ve Zlínském kraji funguje 303 veřejných knihoven a 86 jejich poboček. V následujícím textu představím čtyři knihovny, které získaly titul Knihovna Zlínského kraje roku 2022.

Co mají oceněné knihovny společně? Především nadšené a pracovitě knihovnice, které se neustále vzdělávají, a také podporu svých zřizovatelů. Uživatelé tedy přicházejí do příjemného prostředí, kde nacházejí spoustu nových knih. I dvě malé knihovny využívají automatizovaný knihovnický systém a mají své webové stránky. Všechny

knihovny se zapojují do celostátních knihovnických akcí a nabízejí pro své návštěvníky a zvláště pro děti spoustu zajímavých akcí.

Místní knihovna v Nítkovicích

Za okres Kroměříž byla v roce 2022 vyhodnocena Místní knihovna v Nítkovicích. Na ocenění jsou často nominovány knihovny, které prošly rekonstrukcí a jinak je tomu u knihovny v malé obci Nítkovice, která má 241 obyvatel.

Knihovna je přestěhována do opravených, bezbariérových a nově vybavených prostor v přízemí obecního úřadu. Díky výborné práci knihovnice Ivany Skácelové a spolupráci a podpoře zřizovatele se stala knihovna komunitním a kulturním střediskem obce. Statisticky bylo vykázáno

Místní knihovna v Nítkovicích

64 pravidelných registrovaných uživatelů, což je 27 % všech obyvatel obce.

Kromě knih se začaly půjčovat periodika, společenské hry, DVD a zvukové knihy. Čtenářům je k dispozici celá škála Albi Kouzelného čtení a nově i Albi interaktivní globus.

Rozšířena je také nabídka knih z výměnného fondu Knihovny Kroměřížska dlouhodobými a tematickými soubory. Paní knihovnice zajišťuje svým čtenářům velké množství titulů prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby.

V roce 2021 dostala knihovna dotace na dva projekty z programu VISK. Byl pořízen dataprojektor, notebook, e-čtečka a zprovozněn knihovní systém Tritius REKS. Knihovna je velice aktivní na sociálních sítích. Funguje tady Semínkovna a knihovnice udržuje nově zřízenou Knihobudku na autobusové zastávce. Místní knihovna se zapojila do Noci s Andersenem. Celoročně zde probíhá fotografická soutěž o Nítkovicích, letos s podtitulem „Každý den jedna fotka, každý den jeden příběh... z našich Nítkovic“. Knihovna podporuje lidové tradice a povědomost o regionu ve spolku Nítkováček. Mezi zajímavé akce patří nedávná beseda Toulky nítkovickou minulostí, což je povídání nad starými fotografiemi v knihovně. Knihovna se také organizačně podílí na akci Uklidme Nítkovice!

Místní knihovna v Nítkovicích se stala centrem kulturního a komunitního dění a součástí života obce. A díky novému rozcestníku u zastávky v centru obce už všichni návštěvníci Nítkovic vědí, kudy do knihovny.

Místní knihovna Slavkov

Další oceněnou knihovnou za okres Uherské Hradiště je knihovna v obci Slavkov. Místní knihovna Slavkov svým návštěvníkům nabízí krásné moderní prostory. V letech 2019 až 2020 prošla knihovna rekonstrukcí interiéru a byla rozšířena o nový prostor čítárny. Přibylly také nové regály, nový výpůjční pult a doplňky. Knihovna opakovaně dosahuje velmi dobrých statistických výsledků a daří se jí plnit většinu knihovnických standardů. Obec pravidelně přispívá na nákup knih a jen za minulý rok přibyllo v knihovně 131 nových svazků. Ke konci roku 2021 bylo v místní knihovně registrováno 137 uživatelů, což je 20 % z celkového počtu obyvatel.

Slavkovská knihovna je centrem vzdělávání, setkávání i odpočinku. Je vyhledávána dětmi i dospělou populací. Pod vedením knihovnice PaedDr. Miroslavy Končítíkové pořádá nadstandardní množství aktivit a mimořádná je také spolupráce s místní mateřskou školou a základní školou v nedalekém Horním Němčí. Jen za minulý rok se podařilo uskutečnit 59 akcí pro veřejnost, které navštívilo 717 účastníků. Z celé palety akcí jsou to za minulé období např.: Literární hodiny, pravidelné setkávání čtenářského klubu, beseda s regionálním spisovatelem Jiřím Jilíkem, divadelní představení pro děti z místní školky, cvičení jógy, hraní deskových her aj. Knihovna ve Slavkově je jednou z mála obecních knihoven, které pracují se staršími dětmi. Děti nacvičují divadelní představení, které pak hrají v knihovně, a hojně navštěvená byla také beseda o Young Adult literatuře.

Miroslava Končítíková se zapojuje do celostátních knihovnických akcí: Týden knihoven, Noc s Andersenem, Pasování prvňáčků na čtenáře a Celé Česko čte dětem. Díky podpoře obecního úřadu a velkému úsilí paní knihovnice se knihovna dlouhodobě udržuje na vysoké úrovni. O tom svědčí např. úspěch v soutěži Vesnice roku Zlínského kraje v roce 2015, kdy získala diplom za moderní knihovnické a informační služby. V roce 2018 byla oceněna i paní knihovnice Miroslava Končítíková, která získala titul „Nejlepší knihovník Zlínského kraje“.

Starosta obce ve své nominaci napsal: „*Knihovna je chloubou obce. Vynikajícího fungování knihovny a vzájemné výborné spolupráce si nesmírně vážíme.*“

Základní knihovna Jablůnka

Dále byly oceněny dvě profesionální obecní knihovny. Za okres Vsetín získala ocenění Základní knihovna Jablůnka, která působí v obci s 2 062 obyvateli. Knihovna plní všechny knihovnické standardy. Z rozpočtu obce jsou pravidelně nakupovány nové tituly, náklady na knihovní fond v loňském roce tvořily 52 Kč na obyvatele obce. V roce 2021 prošel interiér knihovny

kompletní rekonstrukcí a modernizací. Původní zařízení bylo nahrazeno novými regály, větším výpůjčním pultem a bylo vybudováno nové místo pro internetové služby. Byl také pořízen nový dětský koutek s vyvýšeným pódium. V knihovně nechybí ani pohodlný sedací nábytek a došlo k obnově počítačové techniky. Celý interiér působí moderně, vzdušně a příjemná barevná kombinace celou zdařilou rekonstrukci jen podtrhuje.

Knihovna pořádá nespočet akcí pro děti i dospělé návštěvníky. V loňském roce uspořádala 29 akcí pro různé věkové skupiny. Výborná je spolupráce s místní základní a mateřskou školou. V knihovně probíhají různé besedy, knihovnické lekce, tvořivé dílny i pravidelné návštěvy školní družiny. Uskutečnilo se také Pasování prvňáčků na čtenáře, setkání se spisovatelkou Klárou Smolíkovou či posezení nad knižními novinkami. Nově se v knihovně rozběhla výuka angličtiny pro děti i dospělé. Knihovna má na starost ještě šest neprofesionálních knihoven ve středisku Jablůnka, kterým poskytuje služby v rámci regionálních funkcí na základě objednávkových služeb z Masarykovy veřejné knihovny Vsetín. Knihovna využívá k propagaci webové stránky obce i knihovny, facebookový profil, vývěsku v centru obce a místní rozhlas. Knihovna v Jablůnce patří každoročně k těm nejlepším knihovnám v okrese Vsetín. O tom, že mají v Jablůnce výbornou knihovnu, svědčí i to, že je po devíti letech oceněna již podruhé.

Základní knihovna Štítná nad Vlárí

A poslední oceněnou knihovnou je Základní knihovna Štítná nad Vlárí ze zlínského okresu.

Knihovna ve Štítné nad Vlárí zajišťuje kromě pobočky v Popově regionální služby pro knihovny v Jestřabí, Rokytnici, Šanově a Kochavci. Od roku 2016 knihovna sídlí v budově základní školy a od stejného roku zde působí i knihovnice Jana Sojová. Ta se kromě knihovny stará i o místní kroniku, minimuzeum a připravuje vydávání Obecního zpravodaje.

Po přestěhování do budovy školy se neustále zlepšuje interiér knihovny. Došlo k postupné

výměně regálů, k obnově a doplnění technického vybavení knihovny a byla provedena aktualizace knihovního fondu. Nové zázemí dostalo i Minimuzeum Gabry a Málinky, které je věnováno životu a tvorbě spisovatelky Amálie Kutinové, která prožila část svého dětství ve Štítné nad Vlárí. Na akce pro veřejnost knihovna využívá přilehlý sál. V letošním roce byl v knihovně vytvořen nový dětský koutek s vyvýšeným pódium. Knihovna je bezbariérová.

Obec Štítná nad Vlárí má 2 165 obyvatel a v knihovně je registrováno více než 306 uživatelů, z toho 100 dětí. Knihovna plní mj. standard provozní doby a nákupu knihovního fondu.

V knihovně probíhá řada besed a soutěží pro děti z místní mateřské i základní školy a také zajímavé akce pro dospělé uživatele (besedy, kurzy, přednášky). Knihovna se zapojuje do celostátních projektů, např. Knížka pro prvňáčka, a využívá projekt MAS Ploština. Díky tomuto projektu proběhl v knihovně např. komiksový workshop. V knihovně ve Štítné se pravidelně setkávají maminky s dětmi v rámci klubu Sluníčko.

Závěr

Je samozřejmé, že bez aktivního přístupu knihovnic by byly knihovny ospalými místy, kam chodí jen pár věrných čtenářů. S cílem ocenit a povzbudit pracovníky knihoven odměňuje krajská knihovna a Zlínský kraj každoročně také čtyři knihovnice/knihovníky. V letošním roce byly oceněny:

- Ing. Veronika Koudelníčková, Obecní knihovna v Kyselovicích
- Věra Synčáková, Knihovna Františka Kožíka Uherský Brod
- Mgr. Jana Vaculíková, Masarykova veřejná knihovna Vsetín
- Drahomíra Bílková, Základní knihovna Velký Ořechov

Všechny oceněné knihovnice si zaslouží velké poděkování.

Obec Ořechov a její knihovna

Tomáš Dudík, Naděžda Adámková
knihovna@orechovubrna.cz

15 km jihozápadně od Brna se nachází obecní knihovna, která již funguje od roku 1925 v obci Ořechov. Nynější obec Ořechov, která má aktuálně 2 860 obyvatel, vznikla v roce 1945 sloučením tří samostatných obcí – Ořehovičky, Tikovice a Ořechov. Každá obec měla svoji knihovnu. Při sloučení těchto obcí byly sloučeny i knihovny.

Knihovna se stěhovala na různá místa v obci. V červnu 2010 se přestěhovala do nově vybudovaných prostor Kulturního centra do středu obce, v blízkosti základní a mateřské školy. Umístění přímo vybízí ke spolupráci se školou a ta ji hojně využívá k návštěvám. Pro MŠ a žáky ZŠ 1.-9.třídy nabízí knihovnické výukové programy pro obohacení výuky českého jazyka a literatury, které mají za cíl hravou a zábavnou formou děti seznámit s nabízenými informacemi, vytvořit si vlastní názor, naučit se spolupráci a nezávislému myšlení. Výukové programy probíhají i formou workshopu nebo spojením s návštěvou dílny V růžovém sadu (dřevodílna, která zaměstnává handicapované osoby s mentálním postižením, sídlí v budově) a návštěvou místního muzea. Programy je možné si vybrat z nabídky nebo jsou přímo vytvořeny na míru dle požadavků pedagoga.

Knihovnu navštěvují i děti MŠ a ZŠ z okolních vesnic, např. ze Syrovic, Želešic, Nebovid, Silůvek, Prštic, Moravských Bránic, přičemž využívají výukových programů, účastní se akcí k projektu Jižní Morava čte, popř. paní knihovnice přijede na projektové dny k rozvoji dětského čtenářství či pasování prvňáčků do

jejich obce. Tato spolupráce s okolními školami se velmi osvědčila, obohatila činnost knihovny o nové poznatky a paní knihovnice v ní bude i nadále pokračovat.

Slovo starosty obce Tomáše Dudíka

Od roku 2017 působí v Obecní knihovně jako knihovnice paní Naděžda Adámková, která je plná nápadů a je velmi aktivní. Nejen, že řídí knihovnu, ale působí i jako správce Kulturního centra, ve kterém se pořádají různé akce obce či ostatních spolků v obci, je to tzv. středobod, kde probíhá kultura v Ořechově. Za pět let jejího působení obohatila obec o společensko-

-kulturní aktivity. Častěji se pořádají přednášky a besedy. Zprostředkovává pro seniory zájezdy do brněnských divadel a naučné zájezdy po památkách v republice ve spolupráci s ostatními spolky, nově se konají workshopy, výstavy, jarmarky, autogramiády, autorská čtení a další akce. Knihovna se zapojuje do různých projektů. Proto naši knihovnu vnímáme nejen jako místo, kde se půjčují knihy, ale jako komunitní centrum kulturního a společenského vyžití v obci. Jsme patřičně hrdí

Noc s Andersenem v Obecní knihovně Ořechov

a vážíme si nominace v soutěži Knihovna roku 2022 a Vesnice roku za Jihomoravský kraj, kde jsme získali pro knihovnu ocenění za významnou spolupráci s mateřskými a základními školami a rozsáhlou tvorbu výukových programů s důrazem na dětské čtenářství a za zásadní podporu kultury v obci.

Obecní knihovna, knihovnice Naděžda Adámková

Před pěti lety jsem nastoupila do knihovny jako knihovnice v Ořechově. Knihy mě odjakživa bavily, četla jsem ráda. Byla to pro mě výzva, jiný obor, než ve kterém jsem dosud působila, možnost využít svého potenciálu organizování a vymýšlení aktivit pořádaných knihovnou. Úžasné na tom bylo, že co si vymyslím, mohu udělat, protože mám podporu zaměstnavatele – obec. Velkou pomocí a podporou v začátcích byla pro mne regionální metodička paní Lenka Šefferová, se kterou spolupracuji dodnes.

Jako bývalá učitelka MŠ a vychovatelka jsem si získala brzy důvěru dětí a ty knihovnu začaly více navštěvovat. Chodily nejenom pro knihy, ale knihovna se pro ně stala útočištěm před špatným počasím, když přesporní čekaly na autobus nebo na výuku v ZUŠ, která sídlí ve stejné budově. Komunikujeme spolu a v mnohém mě děti inspirovaly, např. jaké knihy by si v knihovně přály, co by v knihovně uvítaly apod. Inspirovaly mě třeba tak, že o pololetních nebo podzimních prázdninách pořádáme minidílničky nebo různé hry pro děti. Navázali jsme spolu kamarádský vztah.

Nastoupila jsem do tzv. rozjetého vlaku, knihovna byla již aktivní – pořádala přednášky a besedy, výstavy, organizovala zájezdy do divadel, poskytovala výukové programy pro děti, organizovala pro seniory studium VU3V, Noc s Andersenem.

Pokračovala jsem tedy v tom, co bylo osvědčené, a postupně přidávala další aktivity. Knihovna se zapojila do projektů – Jižní Morava čte, Česká knihovna, Už jsem čtenář,

Týden knihoven, Březen – měsíc čtenářů, Skautská pošta, Lovci perel, České dny proti rakovině. Vznikla nová akce ke Svátku matek: Den pro ženy – odpoledne plné hýčkáni a zábavy, které se účastní nejen místní občané. Zde se prezentují různé firmy formou stánku se svými výrobky, které si mohou ženy vyzkoušet nebo zakoupit. Vystupují zde se svým programem děti ze ZŠ a MŠ Ořechov, ZUŠ Ořechov a všichni lidičky, kteří něco umí. S akcí pomáhají dobrovolníci z Ořechova i vedení obce.

Dále také spolupracujeme se Zámečkem ze Střelic – klienti se zdravotním postižením, kteří nám dodávají své výrobky na tradiční velikonoční a vánoční jarmark, který pravidelně pořádáme. Na jarmarku také prezentují svoje výrobky další lidé, kteří něco zajímavého vyrábějí.

V knihovně pořádáme výstavy jako dlouhodobější expozice, jsou to výstavy od amatérských malířů, fotografů, kteří jsou z obce nebo okolí nebo výstavy různých sbírek, či předmětů, které někdo vlastní. Dali jsme tak příležitost lidem se zviditelnit či upozornit na krásu, kterou máme kolem sebe. Některé výstavy nabízíme k dispozici i jiným knihovnám, říká se jim putovní výstavy, takže se dostanou do povědomí i v jiných obcích.

Zapojujeme se do různých literárních a výtvarných soutěží. Sami si také vytváříme své soutěže, např. Hádej, kdo jsem? (soutěž pro mládež a dospělé) nebo Louskáček (soutěž pro děti od 6–12let).

Naše knihovna má spoustu dalších nápadů k realizaci a zkvalitnění našich služeb. Hodně jsem se inspirovala od vás, ostatních knihoven, a snad můžeme být i my inspirací pro vás. Ořechov u Brna je moderně se rozvíjející obec s bohatým kulturním životem.

Redakce časopisu Duha gratuluje Obecní knihovně Ořechov k udělení diplomu za moderní knihovnické a informační služby v krajském kole soutěže Vesnice roku 2022.

Obecní knihovna a komunitní centrum Kostelní Lhota

Květa Šlemínová

knihovna@kostelni-lhota.cz

Obec Kostelní Lhota

Středočeská obec Kostelní Lhota, ležící v blízkosti lázeňského města Poděbrady, má za sebou velmi intenzivní a úspěšný půlrok. Na jaře se podruhé přihlásila do soutěže Vesnice roku a po vítězství v krajské soutěži si odnesla nejvyšší cenu i v celorepublikovém kole. Již první účast v soutěži v roce 2016 přinesla zelenou stuhu, tedy nejvyšší ocenění za příkladnou péči v oblasti životního prostředí a zeleně veřejných prostranství. O rok později následovala stříbrná medaile v soutěži Entente Florale Europe. V obci s téměř 900 obyvateli letos hodnotitelská komise ocenila nejen zdařilé investiční akce, ale také bohatý společenský život, který rozvíjí desítky místních spolků, a vznik moderní knihovny a komunitního centra.

Kromě nově vzniklé knihovny a komunitního centra, jejichž činností budou podrobně věnovány další odstavce, se v obci nachází mateřská škola, 1. stupeň základní školy (malotřídka), sportovní areál s fotbalovým a volejbalovým hřištěm a restaurací. Stavební dominantou je kostel Nanebevzetí panny Marie, kulturní památka, která obci dala jméno. Kostel byl v minulých letech převeden z vlastnictví církve na obec a díky několika dotacím byla provedena citlivá venkovní oprava. Součástí našeho občanského života se projevila iniciativní veřejné sbírky, jejichž výtěžek byl použit na opravu věžních hodin. Sběrka nyní pokračuje s cílem přispět na obnovu varhan. Provedla se též úprava okolního prostranství a výsadba levandulových záhonů a rozárie.

Obecní knihovna a komunitní centrum Kostelní Lhota

V obci, která sice vedla čilý společenský život, ale chyběl jí společenský sál, byl kostel jediným místem, kde se mohly pořádat větší kulturní a společenské akce. Ovšem interiérové uspořádání a nemožnost vytápění okruh nejen spolkových činností značně omezoval.

Nové komunitní centrum mělo tento nepříznivý stav vyřešit. Kostelní Lhota potřebovala prostory pro případné jednorázové aktivity, např. setkávání seniorů, jednání a tvůrčí činnost spolků, besedy občanů, vzdělávací semináře, výstavy, divadelní představení, setkávání maminek s kočárky v zimním období, hraní deskových her, čtení pro děti, a v neposlední řadě i cvičení a pohybové aktivity pro všechny věkové kategorie občanů.

Někdy kolem roku 2017 vznikl nápad vybudovat v obci komunitní centrum s cílem podpořit sociální začlenění obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a poskytovat komunitním a společenských činností a vyšší podpoře sociálního začlenění. Pro jednotlivé cílové skupiny uspořádat volnočasové aktivity. V rámci projektu „Komunitní centrum“ se původně s vybudováním knihovny nepočítalo. Ta měla být umístěna v jiném objektu, která se plánovala rekonstruovat, ale vzhledem k finančním nákladům této rekonstrukce se nakonec knihovna realizovala právě v budově nového Komunitního centra.

Obecní knihovna Kostelní Lhota

Historie knihovny v naší obci sahá hluboko do minulosti. V naší Obecní škole byla žákovská knihovna zmiňována již v roce 1887. Čítala 183 svazků a bylo v ní vypůjčeno během prvního roku existence 1 475 knih. V roce 1954 byla zřízena Místní lidová knihovna v bývalé „Restauraci u Štajnerů“, kde pravidelně promítalo i obecní kino. Podle zápisu kronikáře Josefa Kuchaře byla v roce 1985 provedena generální oprava knihovny a její rozšíření o jednu místnost, která patřila kinu. Ve fondu knihovny bylo v té době na 700 knih. Ve spolupráci

s knihovnou v Sadské docházelo čtvrtletně k obnově knižního fondu. V roce 1994 byla knihovna přemístěna do budovy obecního úřadu (čp. 82) místo zrušeného skladu civilní obrany. V roce 1998 byla knihovna zrušena na základě rozhodnutí zastupitelstva z důvodu malé návštěvnosti.

V budově bývalého obecního úřadu bylo v roce 2021 dokončeno komunitní centrum obce. Na projekt byla poskytnuta finanční podpora z EU prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) prostřednictvím MAS Podlipansko, o. p. s. V něm byla v duchu 21. století obnovena knihovna, která není jen „výdejnou tištěných knih“, ale věřím, že se již nyní stala novým kulturně-společenským centrem obce. Zřizovatelem knihovny je Obec Kostelní Lhota. V současné době je k dispozici téměř 800 titulů ve vlastnictví knihovny, přes 11 druhů časopisů a přes 500 titulů zapůjčených z výměnného fondu Knihovny Kutná Hora. Další knihy průběžně doplňujeme. Máme přes 90 stálých čtenářů a další noví čtenáři stále přibývají.

Činnost knihovny a komunitního centra

Slavnostní otevření knihovny a komunitního centra proběhlo 2. října 2021 a současně jsme uspořádali kulturní akci Valašsko v Polabí. Sešlo se přes sto občanů naší obce, ale i z okolních měst a obcí. V letošním roce jsme zorganizovali první návštěvu dětí z místní mateřské a základní školy. Děti se seznámily s prostředím knihovny, dozvěděly se, jak se v knihovně i ke knihám chovat, poslechly si krátký příběh z prostřední knihovny a vyrobily si vlastního skřítky – Knižníka. Na konci školního roku jsme slavnostně pasovali prvňáčky z naší základní školy na čtenáře. Každý prvňáček si odnesl krásné knížky, upomínkové předměty a také roční členství v knihovně zdarma. Již dvakrát tento rok jsme vítali nové občánky Kostelní Lhoty. Slavnostní program obohatily děti z místní mateřské školy.

V prostorách komunitního centra jsme uspořádali tvořivé dílny pro děti i dospělé. Připravujeme pro děti a jejich rodiče projekt Bookstart – S knížkou do života. Za spolupráce s Centrem sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. jsme v letošním roce uspořádali v prostorách komunitního centra kulturní akce Setkání seniorů, kterou zpestřila živá hudba i vystoupení žáčků místní mateřské školy. Ti si připravili pásmo básniček a veselých písní. Při prvním setkání se sešlo bezmála 50 našich seniorů a více než polovina z nich využila možnost navštívit knihovnu. Někteří se zaregistrovali jako noví čtenáři a vybrali si z naší nabídky nabízených titulů i časopisů.

Knihovna letos v létě organizovala pří- městské tábory, které byly určeny pro před- školní děti nejen z místní mateřské školy. Děti si užily společné chvíle s kamarády a společné hry nejen v knihovně a v komunitním centru, ale samozřejmě i v přírodě. V neposlední řadě se v našem komunitním centru konají spor- tovní aktivity pro děti (aerobik, tanečky, opičí dráha pro nejmenší, ping-pong a další), pro dospělé (aerobik, pilates, jóga) i pro seniory. Prostor je od počátku svého vzniku velmi vytí- žen, slouží nejen klubům, ale je hojně využíván za účelem pořádání rodinných oslav a sešlostí.

Spolková činnost v obci

V obci se každoročně konají desítky společen- ských, kulturních a sportovních akcí, které by

nebylo možné realizovat bez pomoci dobro- volnických sdružení. Hlavním pořadatelem je dobrovolnické sdružení **ART Kostelní Lhota**. Na začátku stáli dobrovolníci, kteří se v roce 2014 podíleli na organizování Srazu Lhota a Lehota a o dva roky později organizovali pří- pravy účasti v soutěži Vesnice roku. Sdružení, které na svém počátku čítalo několik nadšen- ců, se za pár let rozrostlo na bezmála 30 členů. Dobrovolníci pomáhali a nadále pomáhají se sezónní výzdobou obce, při které vznikají unikátní slaměné sochy nebo dřevěný betlém, s úklidem, organizováním různých akcí a zábav- ných programů pro děti i dospělé v průběhu celého roku.

Bohatý společenský kalendář začíná maso- pustem, následují Velikonoce, pálení čaroděj- nic, dožínky, Svatomartinské hody, mikulášský průvod, rozsvícení vánočního stromečku, zpívání koled a vánoční koncerty v kostele. Neméně důležité jsou další spolky naší obce, jsou to především hasiči, kteří pořádají Máje a Dětský den a pomáhají při dalších akcích, nebo sportovní kluby organizující turnaje a exhibice. Nesmíme zapomenout na mateř- skou a základní školu. Obě instituce nemálo přispěly ke komunitnímu životu. Za jejich re- žie se uskutečňují besídky při setkání seniorů, při vítání občánků, prezentace před porotou Vesnice roku, pořádání kulturních akcí pro děti jako je masopust, soutěž o nejhezčí Lho- teckou dýni a mnoho dalších.

Bude vás zajímat, že...

...v září byla otevřena nově rekonstruovaná knihovna městyse Svitávka. Díky velkému úsilí vedení obce se podařilo v historické budově Löw-Beerovy vily za spolupráce s architektkou Ivou Machovou, která vytvořila vizi interiéru, uspořádat knihovnu tak, aby vznikl prostor pro výběr a půjčování knih a také odpočinkové místo pro všechny příchozí. Uspořádání knihovny přímo vybízí k posezení a vytváří dojem krásného „obývacího pokoje“, který reprezentuje snahu zachovat ducha této jedinečné stavby. **V polovině října se po rekonstrukci slavnostně otevřela knihovna obce Vavřinec.** Autorkou návrhu rekonstrukce je opět paní Iva Machová.

Mediální vzdělávání v tišnovské knihovně – Kyberšikana

Edita Hečová

edita.hecova@kulturatishnov.cz

Když jsem se před osmi lety rozmyšlela, kam by se měly lekce pod mým vedením ubírat, mediální gramotnost pro mě byla jasná volba. Téma je aktuální, živé a, dle mého názoru, často opomíjené. Mediální gramotnost pro mě představuje neustále se vyvíjející „živý organismus“, co platí dnes, zítra již nemusí. A protože já sama nemám ráda stagnaci, více jsem se nerozmyšlela. Samotné lekce jsou také „živé“, upravuji je tak, aby byly stále aktuální.

Nicméně, než jsem se dopracovala k současné podobě, chvíli to trvalo. Vyzkoušela jsem a vyměnila několik témat i forem. Například lekce na 45 minut a jít s ní do školy – nejhorší nápad, co jsem mohla mít. Během 45 minut jsem s žáky neobsáhla všechna témata, která jsem chtěla v lekci mít. Navíc děti byly ve svém prostředí a bylo to znát. Začátky rozhodně nebyly jednoduché. Další roky, po absolvování několika seminářů, jsem zkusila formu lekce v knihovně na 1,5 hodiny metodou třífázového modelu učení E-U-R a už jen upravovala témata. A tak vznikl cyklus „**Na internetu bezpečně**“, který se skládá ze tří na sebe navazujících lekcí pro žáky od 5. ročníku po 7. ročník ZŠ. S žáky v 5. ročníku se bavíme všeobecně o sdílení na internetu, o osobních a citlivých údajích a co se s nimi děje v prostředí internetu. Cílem je, aby si žáci uvědomovali možné důsledky jejich často neuváženého sdílení informací, aby si nepřidávali do přátel a sledujících každého, kdo o to požádá. V 6. ročníku se bavíme o virtuální komunikaci s cizími lidmi, zde mi velmi pomáhá dokument

V síti. A v 7. ročníku se s žáky bavíme o kyberšikaně. A tuto lekci bych vám ráda přiblížila.

Jak jsem již zmínila výše, lekce jsou založené na metodě E-U-R tedy Evokace – Uvědomění si – Reflexe. Pokusím se popsat jednotlivé fáze, jak postupuji a co dělám. Celá lekce je založená na prožitcích a reálných případech, které jsou často drsné, surové a bez úprav a cenzury.

Při přivítání dětí v knihovně, je požádám, aby si při odkládání bot a svršků, udělali dvojice a podle dvojic si i posedali na zem v našem malém sále (dětem poskytujeme podsedáky na sednutí/lehnutí). Ideálně tak, abych mezi nimi mohla chodit.

Evokace

V úvodu lekce se vždy představím a navazuji kontakt první otázkou „proč jsme se sešli“ (proč za mnou přišli). Většinou padají odpovědi „kvůli bezpečnosti na internetu“, „kyberšikana“ apod. Jednotlivé odpovědi více rozvádím, doptávám se a zjišťuji, jaké povědomí o nich žáci mají. Často zjišťuji, že přesně nevědí a jen obtížně mi sdělují svoji představu. Ale to mi nevádí, od toho tu přeci jsem.

Než se pustíme do jednotlivých úkolů, ještě si s žáky zkusíme rychlý brainstorming na téma „Co se dá dělat na internetu“. Brainstormingem uvedu následující část a zároveň si i já mohu udělat představu o jejich činnosti v kyberprostoru, co je jim blízké. Když jsme spokojeni s výsledkem, pokračuji otázkou „Co z toho se dá využít ke kyberšikaně?“ Jejich odpovědi zaškrtvám. Žáci jsou často překvapeni, že vlastně všechno. A rychle

zjistí, že největším „rámem“ pro kyberšikanu jsou sociální sítě.

Následuje úkol číslo dvě – skupinová práce ve dvojicích. Rozdám „pracovní list“ T-Graf – výhody (+) a nevýhody (-) sociálních sítí. Úkolem žáků je vymyslet a napsat minimálně tři výhody a tři nevýhody sociálních sítí. V čem jsou podle nich přínosné a všem dokážou uškodit. Výsledky si čteme nahlas, bez ohledu na to, zda se opakují, a já je zapisuji na tabuli do T-Grafu. Takto pojmenované výhody a nevýhody často vytvoří žákům „aha efekt“, kdy najednou všichni společně vidíme, jak snadné je ublížit.

Uvědomění si

Začínám definicí, co to vlastně Kyberšikana je. Zde je velmi důležité si uvědomit, že útoky musejí být opakované a úmyslné. Když mi někdo napíše jeden hate pod video na YouTube, nejedná se o kyberšikanu. Ale pokud to ta daná osoba bude dělat opakovaně a cíleně na mě – tohle už kyberšikana je. Dále ukazují další konkrétní příklady, kde a jak se kyberšikana může dít a hlavně proč. Zde ukazují seznam 7 nejčastějších důvodů proč, se kyberšikana děje (pomsta, skupinový tlak, nuda, žert, dělá to každý, tak já taky, oběť si to zaslouží, jsem anonymní, nikdo mě nechytí). Žáky nechám hádat, který důvod je podle nich nejčastější. Všechny velmi překvapí, že to je „nuda“. Smutné... K názorné ukázce mi slouží video (KYBER)ŠIKANA - „Nejzazší hranice je blíž, než si myslíš“ Kdy se nadále bavíme o tom, co se ve videu dělo, jak se asi mohla cítit oběť, co mohli udělat jinak a proč se stalo to, co se stalo. Po tomto videu zůstáváme u oběti a dále si rozebíráme, co oběť prožívá, jak to může být náročné. Zde bych ráda zmínila, že každý máme jinou „hranici snesitelnosti“. To, co je pro jednoho v pořádku, pro jiného může být zcela za hranou. Nevím, kde ji mají žáci, oni naopak neví, kde ji mám já. Často totiž narážím na „výkřiky“ dětí, „že to je ale

přeci jenom sranda, tak co nadělá jako...“ Jenže co je pro jednoho „jenom sranda“ pro druhého může být velký problém. Když s žáky proběhne, jak se cítí a co prožívá oběť, je třeba se také povbavit o útočnickovi. Kdo může být útočником a jaké důsledky jeho počínání může mít. Kyberšikana jako taková není trestný čin, ale její projevy ano. V prezentaci mám vypsané nejčastější trestné činy, které s kyberšikanou souvisí, a bavíme se o nich. Opět, aby si děti uvědomily důsledky svého jednání. Že už to vážně není sranda. Blok uzavírám informacími k obraně proti kyberšikaně. Co mají a mohou dělat, když se jim nebo někomu v okolí, bude dít něco špatného. Dávám jim v podstatě návod, jak tyto problémy řešit. Velmi často zde narážíme na téma žalování versus obrana. Děti si občas myslí, že pokud se svěří někomu dospělému, budou za „žalobníčky“. Snažím se jim důrazně vysvětlit, že nechat si ubližovat není v pořádku a často pouze dospělý může pomoci. Útočnick hraje na psychiku už tak zlomené oběti a vyhrožuje, že pokud se dítě někomu svěří, stane se ještě něco mnohem horšího. A oběť se útočnicka tak bojí, že nečinně nechá stupňovat útočnickovu agresi. Nicméně díky tomu, že oběť překoná svůj strach a svěří se, může tento řetěz násilí a ubližování přetrhnout a zastavit. A nejednou se nám to díky lekcím už v Tišnově povedlo.

Reflexe

Aby si děti vše dokázaly spojit, na závěr mám přichystány tři reálné příběhy kyberšikany. Tyto případy jsem vybrala záměrně, protože každý je ve vývoji problematiky nějak důležitý. Jedná se o skutečné případy dětí: Ghyslan Raza případ Star Wars Kid, příběh Megan Meyer a Anny Halman.

Příběh Ghyslana prezentuji videi, u kterých se žáci často smějí (nemotorný obtloustlý chlapec se snaží napodobit bojovníky Jedi). Jedná se o první potvrzený případ kyberšikany. Tento ještě dopadl „dobře“, nervovým zhroucením oběti. Nicméně další dva příběhy už „šťastný konec“ nemají. Megan Meyerové ubližovala matka její bývalé kamarádky, která se vydávala za fiktivní postavu.

¹ KYBERŠIKANA - Minutový a především vítězný videoklip vytvořený v rámci 4. ročníku soutěže „Bezpečně v kyberprostoru“, za jehož tvorbou stojí filmař Miroslav Šálek. https://www.youtube.com/watch?v=7pdz_7Ochos&t=11s

Tímto způsobem se Megan chtěla pomstít, že se přestala kamarádit s její dcerou. Megan nátlak a urážky neunesla a zabila se. Díky tomuto případu je v USA kyberšikana jako celek zakotvena v zákoníku. Anně Halmanové dlouhodobě fyzicky i psychicky ubližovali spolužáci, mezi kterými byl i Anny bratranec. Vše vyvrcholilo tím, že si s ní „hráli“ na znásilnění. Svě jednání natáčeli a zveřejnili na internetu. Pro Annu to byla ona pomyslná „poslední kapka“. Po příchodu ze školy domů se oběsila. Vedení školy tehdy nijak nezasáhlo, i když vědělo, co se děje. Na těchto příbězích si opět ukazujeme, co prožívá oběť, jak je to náročné, jak je důležité svěřit se a situaci řešit.

Velmi často se při své práci setkávám s konkrétními příběhy samotných dětí, že si něčím podobným prošly, nebo vědí o někom, kdo to zažil. Jednou jsme s pedagogy řešili konkrétní problém ve třídě, který zrovna probíhal. Po nějaké době jsem se dozvěděla, že se problém povedlo zdárně vyřešit. Z čehož jsem měla velkou radost. Jak jsem již zmínila v úvodu textu. Téma kyberšikany je stále živé a je třeba si udržovat přehled o aktuálním dění ve společnosti. Příkladám seznam svých oblíbených zdrojů k tématu a nabízím i pomoc a konzultace. Neváhejte se na mě obrátit s jakýmkoliv dotazem, velmi ráda budu nápomocna a pevně věřím, že se nám povede šířit osvětu dál.

Čtenářská lekce: Poznáváme sami sebe

Jitka Slezáková
slezakova@knir.cz

Na závěr rožnovské sady autorských besed představím jednu prožitkovou akci pro starší žáky, která jim může poskytnout podklady a inspiraci pro následné studijní či učební směřování. Vycházíme z předpokladu, že pro správné rozhodování žáci potřebují dobře znát svou přirozenost, osobnost. Kromě sebezpoznávacích aktivit si představujeme knihy z oborů psychologie, výchovy a vzdělávání a dalších společenských věd, čímž se žáci zároveň učí lépe orientovat v naučném oddělení knihovny.

Lekce probíhá v kruhovém uspořádání bez jakékoli techniky.

- Časová dotace: 90 min
- Věkové určení: 8. ročník ZŠ
- Pomůcky: papíry, tužky, košík, knihy

Úvodní aktivita: Nomen omen

Zaměříme se na svá křestní jména, a to v různých variantách podle toho, jak nás různí lidé oslovují. Jde o to uvědomit si své různé společenské role: každý se může cítit / chovat jinak

v roli dcery či syna, sourozence, kamaráda, spolužáka... Nejdřív modeluji, pak žáci píšou každý na svůj papír. Snažíme si vybavit co nejvíce podob svého jména. Bavíme se, které jsou nám ne/příjemné a proč, jaký vztah máme k daným lidem, jak dobře nás znají. To si názorně představujeme při „Ukazované“ různě vysokým zvednutím ruky. Stejným způsobem tipujeme, jak dobře znají žáci sami sebe. Diskutujeme o tom, kdo je zná nejlépe, do jaké míry to jsou oni sami.

Skupinová práce s ilustracemi: Kdo to je?

Aktivita podle knihy Stehlíková, Olga. *Já, člověk*. Do dvojic/trojic rozdám vytištěné ilustrace. Žáci se domlouvají, koho zobrazují, jak by osobu charakterizovali a jak by ji jednoduše nazvali. Za každou skupinu prezentuje jeden mluvčí. Následuje diskuze, podle čeho lidi hodnotíme, a předčítání jedné „kapitoly“. Cílem je uvědomění si rozdílu mezi tím, jak nás vidí druzí a jak vidíme my sami sebe.

Lekce psychologická (MDT 15): Jak mě vidí druzí

Inspirace knihou Garnier, Stéphane. *Bud' cool jako kočka*, kterou představím a přečtu úryvek na téma charisma vs. styl, ve které jde o vliv okolí na naši identitu. Z následující aktivity si žáci odnesou hodnocení vlastní osoby od svých spolužáků. Měla by být anonymní, nic se nechte nahlas. Je vhodné předem upozornit, že nechceme nikoho urazit, ranit, snažíme se vyjadřovat citlivě, hledat na každém něco dobrého. Každý napíše na kartičku své jméno, přeloží ji a vloží do košíku. Pak si žáci vylosují cizí kartičku a připiší na ni charakteristickou vlastnost nebo dovednost toho spolužáka. Opakujeme 3x a na závěr si každý vezme svou kartičku. Můžeme pomoci „Ukazované“ zjišťovat shodu s naším vlastním viděním sebe, někdy je třeba trochu uhladit emoce.

Pokračujeme vědecktějším pohledem. Ptám se, ve kterém oddělení knihovny by žáci hledali knihy o sebepoznávání, představím MDT na konkrétních knihách z různých oborů s důrazem na psychologii. Krátký teoretický výklad osobnostních typů není na škodu. Vyzkoušíme si i pár rychlostestů, např. Stroopův test pozornosti nebo teorii palců, viz např. Kincher, Jonni. *Psychologické testy pro kluky a děvčata*. Do prostředí knihovny se hodí metoda rozlišování lidí podle tělesné konstituce (atletický, pyknický, astenický typ), které aplikujeme na knižní / filmové hrdiny. Přečtu charakteristiku jednotlivých typů a žáci jmenují hrdiny, kteří jim odpovídají. Oblíbenou aktivitou je test superschopností z těže knihy: každý si vybere,

jakou superschopnost by chtěl mít, pro nejžádanější přečtu psychologický profil.

Lekce společenskovední (MDT 3): Řeč těla

Tuto část stavím na oblíbené rodině Simpsonových (Groening, Matt. *Bart Simpson: průvodce životem*), popř. jde použít jiný komiks, protože to je forma, na které ideálně předvedeme, co o nás prozrazuje postoj, gesta a způsob držení těla. Vybrané ukázky z knihy se stručným komentářem prakticky předvádím. I žáci si zkusí např. sednout jinak, vyzkouší si postoj síly vs. postoj slabosti. Jak se cítí? Co o nás řeč těla prozrazuje? Bavíme se o sebedůvěře. Jak je možné ji zvyšovat? Ukázka knih Feltes Taylor, Kimberly. *Chyba není konec světa* a Kramerová, Tereza. *Dívka s havraními křídly*.

Závěr

Celá lekce je pojatá volně, nebráním se odchýlit od scénáře, pokud některá část žáky zaujme, nebo v příhodný moment upozornit na další tituly, které mám připravené k ruce. Pro vyčerpávající pokrytí tématu je možné poukázat na další obory (MDT 37, 61, 92), ale i na beletrii, včetně komiksů, vážící se k tématu sebepoznávání¹. Knihy už ale detailně nepředstavuji, jen nechám vystavené na stolcích k prolískání. Lekci zakončujeme jednou z následujících aktivit. Prostřednictvím hlasování zjistíme, kdo radši kreslí a kdo raději píše. Podle většiny rozhodneme, jestli žáci budou kreslit osobní erb, nebo budou metodou RWCT² životabáseň psát sami o sobě. Výsledné práce prezentují pouze dobrovolníci, nikoho nenutím, je to osobní záležitost, která má sloužit jejich vlastním potřebám.

1 PIEPER, Monika. *Nápadník aktivit k volbě budoucího povolání*. Brno: Edika, 2013.

CORRE MONTAGU, Frédérique. *Holky / Kluci: jak to funguje*. Praha: Euromedia Group, a.s., 2018

KOVÁŘ, Karel. *Ovšem*. Brno: BizBooks, 2017.

ROTH, Veronika. *Divergence*. Praha: CoBoo, 2012

OSEMAN, Alice. *Srdcerváči*. Praha: CoBoo, 2019

2 Program Čtením a psaním ke kritickému myšlení (Reading and Writing for Critical Thinking)

Aktivity v makerspace – povídání s roboty

Michaela Mrázová

michaela.mrazova@msvk.cz

V posledním díle našeho seriálu o aktivitách v makerspace si představíme Lego BOOST a aktivity pro mladší děti. Tyto výukové roboty totiž nemusíme využívat jenom při lekcích zaměřených na robotiku, ale třeba i při čtenářských dílnách a vyprávění příběhů. A to jako „loutky“ nebo interaktivní prvky příběhu.

Lego BOOST

Lego Boost je založen na klasických Lego kostkách, které se pomocí Bluetooth senzoru připojí k mobilnímu zařízení a „rozhýbají“ se v aplikaci. Zde se kombinuje potřeba jisté zručnosti při sestavování a schopnosti číst a porozumět návodu s následným rozhýbáním robota pomocí blokové-
ho programovacího jazyka. Tento typ jazyka pomáhá pochopit základy algoritmicke a programování, učí žáky informa-
tickému myšlení.

Samotné ovládání robota už je velice jednoduché a znalost čtení ani programovacího jazyka nevyžaduje. Jednotlivé kódy jsou pouze grafické a po-
skládání celého programu zvládnou i mladší děti. Celá sada Lego BOOST je velice hravá a tomu odpovídají i modely, které z ní lze postavit. Může to být kocour Frankie, robot Vernie, vozítko M.T.R.4, kytara nebo autobuilder. Pro charakter akcí, které pořádáme, se nám nejvíce osvědčila práce s robotem, kočkou a vozítkem.

Při práci se staršími dětmi využíváme pracovní listy a další připravené aktivity. Tyto děti také rády vymýšlí vlastní příběh, opravdu rychle se s robotem naučí a jsou při práci s ním samostatné. Pro mladší děti (předškolní věk a 1.- 2. třída ZŠ) je skvělé do aktivit zapojit i rodiče nebo pojmout jako skupinovou

aktivitu. Vyprávěný/předčítaný příběh se dá hezky doplnit o práci s robotem. Záleží na charakteru činnosti, buď bude v hlavní roli robot a k němu vystavíte příběh, nebo využijete např. tištěnou knihu o robotech/kočkách/

Povídání s roboty

Příběhy nám pomohla vymyslet a otestovat stážistka ze Slezské univerzity. Dlouho jsme totiž přemýšleli, jak práci s Lego roboty rozvíjet, jak je využívat více než jenom při volném hraní. Příběhy a jejich varianty jsou volně dostupné na vzdělávacím portálu Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě.

Oslavenec Frankie

Kocour Frankie má nejraději, když ho hladíme, krmíme a necháváme odpočívat. Co se ale stane, když náš kocour slaví narozeniny? V tu chvíli začne plnit všechny příkazy, a když mu dáme najíst a napít, tak je šťastný. Když Frankiemu dáme sfouknout svíčku, začne zpívat narozeninovou písničku Happy Birthday. Frankie dostal harmoniku! Proto připravíme sadu kódů s tóny a budeme se těšit, jakou písničku nám kocour zahraje. Užili jste si Frakieho narozeninovou oslavu?

Policista Vernie

Robot Vernie je zdatným a zodpovědným policistou. Můžeme ovládat jeho pohyb tak, aby

mohl nahánět všechny zločince v okolí. Jeho diody můžeme rozblíkat jako policejní auto a přidat i zvuk policejních houkaček. A policejní hlášky, např. k prokázání totožnosti a kontrole, mu můžeme jednoduše pomoci mikrofonom namluvit. Pomůže nám Vernie strážit pořádek v naší knihovně? Jakou další profesi by mohl Vernie zastávat?

Tančující bagr

Bagr má přes den těžkou práci. Převáží těžká břemena, pracuje ve složitém terénu. Večer se umí ale skvěle pobavit a je to skvělý tanečník!

A vy se k němu můžete připojit. Točte se doprava a doleva, ale pozor, ať se vám nezatočí hlava! Pak se společně s bagrem uložte ke spánku.

Závěrem

Myslíme si, že výukoví roboti nepatří jenom do informatiky, ale dají se využít i při klasických knihovnických lekcích a při čtení příběhů. Tímto jsme ukončili náš letošní seriál, který představoval konkrétní aktivity v makerspace (nejen) s výukovou robotou. Pokud máte otázky, připomínky nebo chcete něco doplnit, neváhejte se ozvat.

Rozhovor s Tomášem Pavelkou – nejmladším starostou v České republice

Radovan Jančář

jancar@knihovnabbb.cz

Tomáši, svého času jsi byl nejmladší knihovník v České republice a poté i nejmladší starosta. Hodně se psalo o tvém zájmu o politiku od útlého mládí, ale prozrad' čtenářům, jak ses dostal k profesi knihovníka. Byl jsi vášnivým čtenářem od dětství?

Je pravdou, že tuto otázku často nedostávám, ale rád na ni odpovím. V dětství jsem nejvíce četl encyklopedie, předně o historii. Měl jsem rád knihy, které jsou členité, mají kapitoly a podkapitoly, abych mohl vždy kousek přečíst a uzavřít jej. To mi zůstalo dodnes. Mnohem raději čtu knihy rozdělené do mnoha kapitol než knihy čtené na jeden dech. Byl jsem už v dětství takový organizátor, mám to po babičce, která provozovala prodejnu drogerie. Děti se rádi vžívají do rolí dospělých a hrají si na prodavače, popeláře a na profese rodičů. Já tomu neměl jinak. Ale prodavače jsem nemusel hrát, s babičkou jsem

mohl v obchodě reálně prodávat každé ráno před začátkem výuky a odpoledne po družině. Také jsem se stejně chtěl zapojit v obci, nejprve jsme s dětmi z kroužku keramiky pomáhali při kulturních akcích, prodávali své výrobky na trzích a výstavách. Pak jsem narazil na knihovnu, krásné místo na našem zámku, kde mě paní knihovnice byla ochotna „tolerovat“ a nechala mě si na knihovníka hrát stejně jako babička v obchodě na prodavače, to mi bylo asi deset. Po pár letech jsem byl jedním z vedoucích dětského kroužku v naší obci, který renovoval své prostory a ve stejný čas procházela i knihovna svou rekonstrukcí, spojili jsme s knihovnicí síly a pak už jsem v knihovně zůstal a jsem tam už 8 let.

Pro každou knihovnu je důležitý její zřizovatel. Pokud knihovník i zřizovatel fungují v symbióze a dokáží si vzájemně naslouchat, je už pouhý krůček ke kvalitním službám

knihovny a následně spokojeným čtenářům. Ty jsi byl jako jeden z mála knihovníkem i zřizovatelem, následně dokonce obojím. Co bys jako knihovník vytkl starostovi a naopak?

Většinou nemluví moc času sám se sebou, i když bilancovat je nutné ve všem, co v životě děláme. Být starostou je komplexní povolání, máte velký záběr a během dne měníte často fokus na různé problematiky. V jeden moment chystáte investice za desítky milionů, za minutu řešíte ztraceného psa nebo nalezené klíče. Proto každý starosta, kterému leží na srdci rozvoj jeho obce, je rád za šikovné lidi, kteří jej obklopí a pomáhají mu. Knihovníci se nesmí bát být iniciativní, musí tlačít svou myšlenku udělat z jejich knihovny dobrou knihovnu. Ale je třeba taky nabídnout svou aktivní participaci, vnímat knihovnu jako své další dítě, které chce péči a potřebuje ukázat směr. Starostové se musí více zajímat o strategický rozvoj i v oblasti knihovnictví, mnohdy je knihovna jedinou vzdělávací institucí obce kromě školky, síť knihoven je součástí rodinného stříbra naší země. Dneska spoustu situací řešíme tak, že jen hasíme požáry, lepíme díry, ale nechceme raději stavět moderní a inovativní mosty?

Známe se z hodnotící komise Ministerstva kultury ČR, která posuzuje ty nejlepší knihovny v kategorii Základní knihovna roku. Navíc jsi komisařem i v soutěži Vesnice roku a díky svým zkušenostem

z knihovnictví i „starostování“ by ses mohl podělit o své postřehy a zkušenosti z návštěv po celé České republice...

Hodnotit není lehké, ale popravdě zase taková námaha to také není, i když hodnotící týden je maraton. Je to každopádně skvělá inspirace, vidíte kus kraje a naší republiky. Komisaři nejsou roboti, ale zároveň hodnocení není „do-

jmologie“. Myslím, že je správné kombinovat objektivní kritéria a přidat k nim subjektivní komplexní hodnocení, které se opře o argumenty. Mohl jsem vidět různé přístupy a postupy, jak vést knihovny a obce. Myslím, že se to dá rozdělit do dvou až třech kategorií. Vychází mi to tak, že necelá půlka hodnocených bývají ti, kteří to dělají srdcem a citem, mají to často i v očích. Druhá necelá polovina pracuje hodně racionálně, zaměřeně na výkon a odbornost. A pak je těch pár procent, kteří

jsou nejlepší, kloubí v sobě emoce a ratio. Je to tak i v životě ve vztazích, řekl bych. Nejlepší jsou ty, kde si s někým rozumíte při debatách a zároveň budete chápat navzájem své vnitřní světy až do roviny motivů jednání v jednotlivých situacích.

Jsi nositelem prestižní ceny MARK za rok 2021, kterou dostávají mladí knihovníci do 35 let, konkrétně za aktivní podporu knihoven v malých obcích a také za sérii tříletých celorepublikových stáží organizovaných Sdružením místních samospráv pod názvem Jak nastartovat obecní knihovnu? a Knihovna v obci. Je možné po jednom roce

zhodnotit tento projekt, případně jej přiblížit čtenářům?

Objeli jsme několik knihoven v regionech a pozvali knihovníky a zastupitele obcí, abychom jim ukázali, že jde všude nastartovat obecní knihovnu. Není to složité, stačí chtít, vytýčit si cestu a krok po kroku dojít k cíli. Je to taky o tom nebát se, říci si o pomoc a zapojit do projektu širší spektrum osobností, ať už místních nebo odborníků. Projekt byl částečně ovlivněn pandemií, kdy nešlo stáže pořádat osobně. Stihli jsme vydat několik metodických listů, natočit videa a propojit už úspěšné příběhy s těmi, kteří mají potenciál a chtějí ho proměnit. Bylo skvělé navštívit v rámci letošního hodnocení Knihovny roku několik knihoven, které se účastnili našeho projektu. Získat cenu v Zrcadlové kapli Klementina je hezké, ale ještě lepší je, když vidíte plody své práce v praxi. To je krásné na knihovnictví i na starostování či lektorování.

Vyjmenovat všechny tvé aktivity by pokrylo rozsah, který máme vyčleněný na rozhovor, mimo jiné jsi ještě zaměstnan na Ministerstvu pro místní rozvoj. Máš vůbec prostor na svůj volný čas? Záliby, rodinu, přítelkyni? Máš vůbec ještě čas číst literaturu?

Času máme všichni stejně, je jen na nás, jak jej prožíváme a s kým ho trávíme. Nevěnuji se nějakému koníčku nebo sportu systematicky a pravidelně, ale třeba rád si zajdu zaplavat nebo do

sauny, v zimě na lyže. Nejdůležitější ale není, co člověk ve volném čase dělá za aktivitu, ale jestli mu přijde ten čas smysluplně strávený. Moc rád trávím chvíle hlubokými rozhovory na různorodá témata s lidmi napříč generacemi, vytváří to dobré a pevné vztahy, posouvá nás to v názorech a utváření pohledu na svět. Nic není totiž černobílé. Ke knihám se rád vracím. Teď čtu postupně knihu oblíbeného architekta Adama Gebriana o jeho třech měsících v Barceloně.

Poslední otázka, blíží se konec roku, co bys do toho nového popřál českým knihovnám a zejména jejich čtenářům?

Ať nepřestávají usilovat o inovace, ale zároveň ať jsou věrní tradicím. Zkusit číst knihu elektronicky neznamená rozloučit se s aktivitami jejich knihovny, vždyť už to dávno není jen o půjčování knih. Přeji knihovnám i čtenářům, aby našli pod stromečkem dobrou literaturu, která je potěší, posune kupředu a o kterou se budou moci podělit s dalšími čtenáři a svými blízkými.

Děkuji za rozhovor.

Tomáš Pavelka (ročník 1998) je studentem práva, knihovníkem a od roku 2020 také starostou obce Mořice. Za mimořádný přínos oboru, aktivní podporu knihoven v malých obcích, skloubení práce starosty, knihovníka a studenta i za sérii tříletých celorepublikových stáží získal v roce 2021 ocenění MARK 2021.

Bude vás zajímat, že...

...v červenci letošního roku byla vydána aktualizovaná verze **Manifestu IFLA a UNESCO o veřejných knihovnách**. Nová verze Manifestu původně vydaného již v roce 1994 se zabývá změnami v technologiích a společnosti, aby bylo zajištěno, že Manifest bude i nadále odrážet realitu a posílání veřejných knihoven dneška. Manifest se mimo jiné zabývá posláním veřejné knihovny, finanční a legislativní problematikou, provozem a řízením knihoven i navazováním partnerství na místní, národní i mezinárodní úrovni.

Soutěž Knihovna roku 2022 – kategorie „základní knihovna“

Jana Bednářová
bednarova@svkul.cz

V pondělí 29. srpna 2022 vyrazila pětičlenná komise soutěže Knihovna roku hledat napříč Českou republikou nejlepší knihovnu roku 2022 v kategorii „základní knihovna“. V pěti dnech, na cestě dlouhé zhruba 1 673 km, navštívili komisaři a komisařky čtrnáct knihoven ve čtrnácti krajích.

Než se podíváme na letošní ročník, je třeba krátce představit soutěž samotnou. **Knihovna roku v kategorii „základní knihovna“** navazuje na celostátní soutěž **Vesnice roku**¹, vyhlášenou Spolkem pro obnovu venkova a dalšími vyhlášovatelí, mezi něž patří i Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP ČR). Smyslem ocenění je vyjádření veřejného uznání knihovnám, jejich pracovníkům i obcím za rozvoj knihoven a jejich příkladnou činnost v rámci spolupráce na zajištění kulturního a komunitního života obce, v níž působí.

První ročník o nejlepší veřejnou knihovnu v obcích o velikosti do 7 500 obyvatel vyhlásil v roce 2000 SKIP ČR, od roku 2003 je vyhlášovatelem soutěže Ministerstvo kultury ČR.² Aby knihovny věděly, jak se na příjezd hodnotící komise připravit, byla na jaře 2022 vydána metodika pro soutěžící knihovny³, která mj. uvádí, že „cena Knihovna roku se uděluje k ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji knihovnických a informačních služeb“. Porota k této kategorii navštěvuje fyzicky knihovny nominované do soutěže, posuzuje je podle

výkonnostních kritérií a na základě konečného hodnocení doporučí ministru kultury udělit tři ceny. Po schválení návrhů ministrem kultury probíhá slavnostní předání ocenění v Zrcadlové kapli pražského Klementina, obvykle v průběhu Týdne knihoven.

Jak již bylo zmíněno výše, pětidenní „tour de“ nejlepší české knihovny roku 2022 začala v pondělí 29. srpna. V devět hodin ráno hodnotící komise složená ze členů z různých částí ČR vykročila, tedy spíše vyjela od Národní knihovny ČR v Praze poznávat rozmanitou práci knihoven. Plán cesty určil na mapě tři knihovny pro každý den, jen pátku přiřadil knihovny dvě.

Jako první navštívili hodnotitelé **Obecní knihovnu v Kostelní Lhotě** ve Středočeském kraji, která čekala na své znovuotevření dlouhých dvacet tři let až do roku 2021, kdy se stala významnou součástí nově vybudovaného komunitního centra. Nedávnou rekonstrukcí prošla také **Knihovna městyse Choltice** v Pardubickém kraji, která přinesla nejen funkční propojení moderního interiéru v historické budově, ale také novou venkovní čtenářskou terasu. Z Choltic se komise přesunula do Královéhradeckého kraje, aby navštívila knihovnu v malé obci Bystřice. **Místní knihovna Bystřice** je centrem všech událostí v obci, působí víceúčelově a na pořádání kulturních akcí úzce spolupracuje se svými čtenáři.

V úterý ráno se komise podívala do Višňové v Libereckém kraji. **Místní knihovna ve Višňové** je komunitní knihovnou orientovanou především na dětské čtenáře, v projektu

1 Vesnice roku v Programu obnovy venkova [online]. c2011 [cit. 2022-10-09]. Dostupné z: <https://www.vesniceroku.cz/>

2 Nařízení vlády 5/2003 Sb. v platném znění. Ministerstvo kultury [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2002 [cit. 2022-10-09]. Dostupné z: <https://www.mkr.cz/narizeni-vlady-c-5-2003-sb-v-platnem-zneni-355.html?searchString=nařízení vlády 05/2003>

3 MACHÁČKOVÁ, Lucie a Marie ŠEDÁ. Knihovna roku: metodika pro soutěžící knihovny [online]. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků, 2022 [cit. 2022-10-09]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-roku-metodika-pro-soutezici-knihovny>

Knihovna Městyse Choltice

s MAS Frýdlantsko se zaměřuje na propojování vzdělávacích aktivit knihoven a škol. Další zastávkou se stala **Obecní knihovna Modlany** v Ústeckém kraji, komunitní knihovna s přátelskou atmosférou a velkým potenciálem dále se rozvíjet. Komunitně vedenou knihovnou podílející se na životě místní části je také **Místní knihovna Praha – Dolní Chabry**, která je součástí kulturního centra Chaberský dvůr. Její doménu je propracovaná organizace celoročních dobrodružných her a soutěží a aktivní spolupráce s místními školkami, spolky a dalšími partnery.

Tři knihovny navštívila komise Knihovna roku také ve středu. Jako první si prohlédla **Obecní knihovnu Dalovice v Karlovarském kraji**, která sídlí v nově zrekonstruované budově a podílí se na neuvěřitelném množství různorodých aktivit pro všechny věkové skupiny. V Kasejovicích spojuje **Obecní knihovnu Kasejovice** a místní spolky Kulturně společenské a vzdělávací centrum Kasejovice, jehož

prostřednictvím společně seznamují veřejnost s historií obce v širším společenském kontextu. **Obecní knihovna v Albrechticích nad Vltavou** je specifická svým rozložením a třemi na sobě nezávislými pobočkami, jejichž aktivity cílí především na děti a mládež.

Téměř 400 km urazila hodnotící komise Knihovny roku 2022 během čtvrtedního dne. První zastávkou se stala knihovna v obci Smrčná na Vysočině, kde tato instituce chyběla dlouhých 40 let. Nově byla **Knihovna Smrčná** otevřena před dvěma lety v budově bývalé německé školy, která dnes slouží jako multifunkční dům s poštou, knihovnou, úřadem, klubovnou a podzemní výstavní galerií (a s peklem pro hříšníky). Olomoucký kraj představil nově rekonstruovanou knihovnu v obci Bělkovice-Lašťany. Obec je v regionu známá udržovaným koupalištěm, kde v létě zřídila **Obecní knihovna Bělkovice-Lašťany** svou „pobočku“ a pořádala zde akce pro děti. V zimních měsících se děti přesouvají do

knihovny k pohádkovému křeslu, aby zde trávily čas se svými blízkými u čtení a vyprávění pohádek. **Knihovna Baška** v Moravskoslezském kraji má vlastního maskota Knihovnička, který je dobrým duchem knihovny, propojuje generace a spolupracuje s dalšími organizacemi a spolky.

V pátek komise navštívila poslední dvě knihovny. Komunitně založená **Místní knihovna v Dolní Lhotě** prošla nedávnou rekonstrukcí

Obecní knihovna Dalovice

a získala designově sladěný interiérový odpovídající potřebám všech generací. Knihovna iniciativně pracuje s dětskými čtenáři, prohlubuje u nich nejen lásku ke knize, ale i kreativitu a tvořivost. **Obecní knihovna v Ořechově** má dlouholetou tradici, sídlí v multifunkčním domě a v současné době kromě knihovnických a informačních služeb svou činností podporuje rozvoj společenských a kulturních aktivit v obci a spolupracuje se všemi místními spolky, se ZUŠ a chráněnou dílnou.

S posledními zavřenými knihovnickými dveřmi hodnotící komise uzavřela i svou týdenní cestu a otevřela se plně nelehkému úkolu, a to rozhodnutí, které z nejlepších a jedinečných knihoven roku 2022 obsadí medailové pozice.

Slavnostní vyhlášení ocenění Knihovna roku 2022 proběhlo 4. 10. v Zrcadlové kapli pražského Klementina. **Hlavní cenu a částku 70 000 Kč získala Místní veřejná knihovna**

v Praze Dolních Chabrech, kraj Praha, a to za vytvoření inspiračního prostředí knihovny, které se díky entuziasmu, fantazii a kreativitě knihovnice proměňuje v místo, kde se stírají hranice mezi realitou a literárním světem.

Zvláštní ocenění

ni a diplom v kategorii „základní knihovna“ získala za úspěšné obnovení obecní knihovny s využitím moderních trendů s respektem k historickým tradicím a za vybudování kulturního a komunitního centra propojujícího veškeré dění v obci **Knihovna Smrčná na Vysočině, a za architektonicky zadržilou proměnu knihovny v otevřené komunitní centrum a za úspěšné propojování různých zájmových skupin a generací v rámci různorodých aktivit knihovny **Knihovna městyse Choltice v Pardubickém kraji.****⁴

⁴ Knihovna roku 2022. IPK – informace pro knihovny [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2022 [cit. 2022-10-09]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/knihovnicke-souteze-a-ceny/knihovna-roku/knihovna-roku-2022>

Bude vás zajímat, že...

... v úterý 20. září 2022 zemřel ve věku 77 let PhDr. Tomáš Čermák, majitel brněnského Akademického nakladatelství CERM. V uplynulých třiceti letech toto nakladatelství vydalo značné množství odborných titulů z historie, dějin literatury, ekonomie, chemie, stavebnictví, strojího inženýrství či civilního letectví, ale i řadu výtvarných monografií a také beletristických děl. Mezi autory těchto básnických a prozaických prací byli například Jakub Deml, Miroslav Skála, Alois Mikulka nebo Zuzana Nováková.

Projekty regionálního oddělení Městské knihovny Znojmo

Kateřina Juřicová

juricova@knihovnazn.cz

Projekt „**Staň se Superhrdinou**“ představilo regionální oddělení MěK Znojmo v červenci letošního roku, aby se knihovníci mohli připravit na jeho zahájení. Vymyslel ho tým regionálního oddělení a autorkou grafického zpracování je kolegyně z týmu paní Petra Haitová. Vznikl za účelem podpory nejen čtenářství, ale také kulturně vzdělávacích aktivit knihoven znojemského regionu.

Jedná se o projekt na celý školní rok (září – červen). Na každý měsíc je připraven projektový list s úkolem. Za splnění úkoly sbírají děti body zaznamenané do připravené tabulky. Za přečtení knížky týkající se tématu superhrdiny nebo jednotlivých úkolů mohou děti získat další body. Superhrdinové většinou mívají mimořádné schopnosti a kladné vlastnosti (Superman, Spiderman atd.), ale může to být prakticky kdokoliv, kdo třeba i jen drobným přičiněním přispívá k lepšímu fungování světa. Motivační odměny si už knihovny řeší samy, regionální oddělení poskytne pouze projektové materiály a dále už je to na nich, mohou si například vybrat jen některé z nabízených úkolů/měsíců a připojit doprovodnou aktivitu.

Všechny měsíce jsou něčím specifické. Snahou bylo řídit se ročním obdobím a aby úkoly byly něčím přínosné pro dítě i pro přírodu. Na každém pracovním listu jsou různé podotázky, kterými se to dané téma dá rozšířit a udělat z něj plnohodnotná beseda. Není vytvořený žádný seznam doporučené literatury, protože každá knihovna si ve svém fondu najde něco jiného.

Září začíná seznámením se se superhrdinou – jaký vlastně je, co dělá, jak vypadá. Na to si každý vytvoří masku svého superhrdiny, kterou může opravdu nosit. A co by byl hrdina bez záporáka?

Hned v říjnu si děti mohou z listů vytvořit záporáka z přírodních materiálů, které si samy sbírají. V listopadu je načase postarat se o slabší

a vytvořit krmítka pro ptáčky, aby měli v zimě co jíst. Prosinec je již po většinu času pod sněhovou pokrývkou a zvířata jsou uložena k zimnímu spánku. Zde je na vytvoření kostka se zvířátky, aby se mohly děti učit, kde a jak zvířátka přezimují. V lednu budou hledat bezpečnou cestu malému štěněti, mohou ale také pomoci svému sourozenci nebo např. babičce. Zima bude završena stopováním zvířat podle trusu a stop.

V březnu mohou děti vyrobit hmyzí hotel a tím chránit hmyzáčky. Což je inspirováno webem pleva.cz, kde je stavba domečku krásně zpracována a vysvětlena. Duben je ve znamení úklidu odpadků a třídění odpadu. V květnu se superhrdina učí morseovku, aby se tajně mohl domlouvat se svými spojenci. A v červnu vyplouvá na dobrodružnou výpravu, kterou se projekt uzavírá. Každé téma se dá rozvinout různými směry podle potřeby knihovnice či učitele, které s dětmi do knihovny přijdou.

Další projekt „**Po stopách vodníků na Znojmsku**“, který byl vytvořen regionálním oddělením MěK Znojmo, vznikl k podpoře soutěže Jižní Morava čte, jejímž letošním tématem je „Co vypráví voda“. Knihovnám byly před prázdninami poskytnuty pracovní listy (omalovánky, vyplňovačky, poznávačky) s tím, že si téma mohou uchopit, jak uznají za vhodné. Mohou k tomu uspořádat třeba soutěž nebo dílničky. Je dána i doporučená literatura. Pokud by se ale chtěly zapojit i do celého projektu, tak je potřeba vytvořit, nakreslit či napsat příběh o vodníkovi, pojmenovat ho a poslat na regionální oddělení. Poté vznikne interaktivní mapa znojemského regionu i s poslanými vodníky, která bude zveřejněna na stránkách MěK Znojmo v sekci Pro knihovny. Zároveň se mohou výtvořiny poslat do již zmíněné soutěže Jižní Morava čte. Oba projekty vznikly za podpory Jihomoravského kraje.

Obec Kozárov v regionu Blansko má nově otevřenou knihovnu

Helena Jalová

helena.jalova@kicboskovice.cz

Obec Kozárov najdete v severozápadní části okresu Blansko, v nadmořské výšce 614 m nad mořem, nedaleko městyse Lysice. Žije zde 120 obyvatel, kteří jsou pyšní nejen na historii své obce, ale také na okolní přírodu. Je zde bohatý společenský život a každý měsíc naplánovaná akce, na které se setkávají všechny generace. V obci je kaple zasvěcená sv. Anně. Nad obcí je rozhledna, kde je možné se kochat nádherným výhledem do údolí. Obec má svoji webovou stránku, kterou pravidelně aktualizuje: <https://www.kozarov.cz/>

Kozárovu však

chyběla knihovna a to dlouhých 25 let. Její užívání se datuje ke konci roku 1997. V té době neměla obec žádný vhodný prostor. Až při rekonstrukci kulturního domu se našlo řešení. Na jaře roku 2021 podala obec Kozárov prostřednictvím MAS Boskovicko PLUS Žádost o dotaci na Státní zemědělský intervenční fond – Program rozvoje venkova k projektu „**Pořízení vybavení do obecní knihovny v Kozárově**“. Obec byla se svojí Žádostí o dotaci úspěšná a na pořízené vybavení jí byla přislíbena dotace ve **výši 161 756 Kč**, tedy 80 % z celkových výdajů projektu ve výši **202 196 Kč**. Celkové náklady však nakonec byly v částce 180 124,06 Kč díky internetovým cenám.

Do obecní knihovny byl pořízen nejen nábytek pro děti i dospělé, ale i moderní technologie v podobě notebooku a tiskárny, dále pak kuchyňský kout se základním vybavením.

Vstup do knihovny není sice bezbariérový, ale v takto malé obci není problém realizovat doňskou službu na přání pro méně pohyblivé občany. Paní knihovnice je připravená tuto službu nabízet. Stejně jako další aktivity např. setkávání nad historií obce či čtení malým dětem dle zájmu.

Slavnostní zahájení bylo umocněno přítomností pana ředitele Moravské zemské knihovny v Brně, profesora PhDr. Tomáše Kubíčka, Ph.D. Našel si ve svém vytíženém pracovním harmonogramu čas

na toto setkání a pro čtenáře nové knihovny dovezl knižní dary. Vyjádřil též poděkování zastupitelům obce, kteří se zasadili o znovuootevření knihovny. Slavnostního zahájení se kromě vedení obce zúčastnili místní občané. Také přítomnost paní senátorky Ing. Jaromíry Vítkové zdůraznila význam celé akce. Součástí slavnostního aktu byla vernisáž obrazů místní výtvarnice Evy Stodůlkové a pana čalouníka Antonína Slavíčka.

Do knihovny byly dovezeny knihy z výměnného fondu pověřené Knihovny Boskovice. Od příštího roku je v plánu z obecního rozpočtu vyčlenit pravidelnou částku na nákup nových knih. Podle zájmu občanů se výhledově bude též řešit automatizace knihovny a její připojení do regionálního systému. Věříme, že činnost knihovny obohatí život místních obyvatel a nabídne jim prostor pro neformální setkávání.

Kristova léta české demokracie slaví Knihovna v Třinci

Adéla Majerová
pr@knihovnatrinec.cz

V listopadu uplyne 33 let od Sametové revoluce. A jestli z uplynulých let něco vyplývá, tak fakt, že demokracie se sama neuhlídá. V několika málo minulých měsících ji čekalo několik zkoušek a náporu vzdoruje neustále. Epidemie covidu, válka na Ukrajině a s ní spojená energetická krize, vlna zdražování a všudypřítomná lavina dezinformací všeho druhu. Co může pro podporu udělat jedna relativně malá knihovna? Třinečtí věří, že mnoho ...

Posláním knihoven bylo už za dob T. G. Masaryka mladou demokracii šířit a upevňovat. A on-line svět nezná hranice. Proto dnes nezáleží na velikosti, ale na dosahu. Doba covidová nepřinesla jen zákazy a omezení, ale naučila lidi využívat k setkávání více techniku. Mnozí přišli na to, že ne vždy je nutné schůzku řešit osobně a mnohdy stačí tzv. „call“. Lidé z Knihovny Třinec jsou technice nakloněni, a tak začali před dvěma lety napříč odděleními realizovat on-line konference i přímé přenosy – například z čtenářského festivalu ČteFesT. A další akce, tentokrát Festival svobody, bude rovněž znamenán. Proto jej uvidí lidé, kteří by se do Třince třeba nikdy nedostali. Proč ale myšlenka pořádat Festival svobody vlastně vznikla?

„Jsem ráda, že se u nás daří věnovat tématům jako demokracie, svoboda nebo informační válka. Knihovna patří k pilířům fungování demokratické společnosti a je symbolem svobodného myšlení. Síť knihoven představuje tisíce míst v celé České republice, která slouží přímému naplňování principů demokracie poskytováním rovného přístupu k informacím i prostoru pro diskuse a setkávání. A na našem festivalu se budeme snažit uchopit náročná témata války na Ukrajině, energetické

krize či dezinformací takovou formou, aby to bylo příjemné pro všechny účastníky,“ řekla ředitelka Knihovny v Třinci Martina Wolna.

Festival se uskutečnil ve dnech 11. a 12. listopadu. Pátek byl věnován Slam poetry show a na sobotu byla připravena tak zvaná „Živá knihovna“. Pozvání přijaly ve svých oborech respektované osobnosti. Jako „Živé knihy“ vystoupí například náčelník Vojenské policie **Otakar Foltýn**, prof. **Vladimír Baar** z Ostravské univerzity, novinář a komentátor ruského původu **Alexandr Mitrofanov**, ukrajinská hudebnice a moderátorka **Elizabeta Mys**, knihkupec **Jan Becher**, spisovatelka **Ewa Szczerbowa**, finanční poradkyně **Šárka Pindorová** či slamer a sociální pracovník ukrajinského původu **Tim Postovník**.

Formát Živé knihovny bude následující: na jeden den se vybraná osobnost stane „živou knihou“, která bude posluchačům vyprávět svůj příběh. Povídání bude probíhat ve čtyřicetiminutových intervalech rozdělených na 20 minut povídání, 10 minut diskuse s návštěvníky a 10 minut bude vyhrazeno na přestávku. Pozvaní hosté zůstanou na svých místech a návštěvníci si budou přecházet od jedné živé knihy k další. Po skončení Živé knihovny bude následovat panelová diskuse s některými „Živými knihami“.

Podle Martiny Wolné se demokracie sama o sobě v knihovnách příliš nereflktuje. *„Nebývá hlavním tématem. Je brána jako naprostá samozřejmost. Pokud se ale rozhledneme kolem sebe, a nemusíme hledět příliš daleko, ukazuje se, že se jedná o velice křehkou záležitost. A proto je každá akce takového druhu, jako je Festival svobody, důležitá.“*

Komunitná knižnica XII. – Vranov nad Topľou 2022

Danka Molčanová
riaditel@kniznicavranov.sk

Ako vznikla myšlienka vytvoriť komunitnú knižnicu vo Vranove nad Topľou?

Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou sa dlhodobo radí k popredným knižniciam na Slovensku, medzi prvými nastúpila na cestu komunitnej knižnice, čo je trendom slovenského aj zahraničného verejného knihovníctva. Na začiatku boli tieto úvahy – chceme ponúknuť verejnosti viac knižničných, informačných a vzdelávacích služieb, chceme, aby knižnicu využívali stále viac aj tie skupiny obyvateľov, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením.

Súhlasíme s názorom, z ktorého vychádza komunitné myslenie, a síce, že vyvážený vzťah slobody a rovnosti je možné hľadať len v priestore rešpektujúcom vzájomnosť, komunitu. Komunitná knižnica by mala byť „informačným uzlom“ miestnej komunity vytvárajúcim priestor a prostredie pre miestnych občanov tak, aby boli sami schopní riešiť a vyriešiť aspoň niektoré svoje problémy. Vranovská knižnica chce vytvorením komunitnej knižnice prepojiť klasické knižničné a informačné služby s činnosťami podporujúcimi rozvoj komunity. Popri tradičnom požičiavaní kníh, poskytovaní informačných služieb a internetu chce knižnica v spolupráci s miestnymi organizáciami ponúkať vzdelávacie a voľnočasové programy všetkým skupinám obyvateľov.

Komunitná knižnica je aj názov projektu, ktorý od roku 2008 organizuje Hornozemplínska knižnica a OZ Korálky vo Vranove nad Topľou v spolupráci s verejnými regionálnymi knižnicami na Slovensku. Spoluorganizátormi boli mestá a samosprávne kraje, Slovenská asociácia knižníc, Spolok slovenských knihovníkov, Goetheho inštitút v Bratislave a ďalší. Miestom stretnutí knihovníkov boli mestské úrady, knižnice, miesta,

keď sa uskutočňujú podujatia, projekty a aktivity. Zámerom je pripravovať odborné semináre, workshopy a reálne komunitné aktivity, ktoré dajú knižniciam príležitosť deliť sa o skúsenosti zo života v komunite. Súčasťou každého stretnutia sú výstavy alebo workshopy, priamo v realite.

Vznik novej spolupráce medzi OZ Korálky a verejnými knižnicami na Slovensku potvrdzuje, že existuje možnosť posilniť aktívnu účasť občanov a občianskej spoločnosti. Občianske združenie prevzalo zodpovednosť a upozornilo na potreby knižničkej komunity – stretávať sa a podporovať sa pri organizovaní a realizácii projektov pre komunitu. Cieľom seminára je prezentovať komunitné aktivity, ktoré knižnice realizujú, s cieľom napomáhať rozvoju komunity v mieste svojho pôsobenia, výmenou poznatkov a skúseností.

Komunitná knižnica XII.

V roku 2022 sme sa stretli na dvanástom ročníku celoslovenského odborného seminára s medzinárodnou účasťou Komunitná knižnica XII. Uskutočnil sa na Zelenej Lagúne na Domaši v termíne 19. 9.–21. 9. 2022 a prijali naň pozvanie viacerí zaujímaví hostia.

Prvý deň (19. 9. 2022) sa niesol témou „Knižnica a jej partneri v komunite“. Predstavili sa partneri nórskeho projektu s príkladmi dobrej praxe o aktivitách v komunite, napr. tanečno-výtvarný workshop, ktorý realizoval partner projektu Súkromná základná umelecká škola Jastrabie nad Topľou. Predstavili sa aj ďalší dvaja partneri svojimi aktivitami s rómskou komunitou Obec Dlhé Klčovo a Informačný a vzdelávací inštitút Nižný Hrušov.

Druhý deň (20. 9. 2022) sme pokračovali v odbornom seminári. Tento deň bol venovaný

Účastníci Komunitnej knižnice XII. 2022

architektúre knižníc 21. storočia – rekonštrukcii, modernizácii a dizajnu verejných knižníc. Tejto téme sme sa venovali preto, že v rámci nórskeho projektu zriadime multifunkčnú sálu už v novej zrekonštruovanej vranovskej knižnici. Celoslovenský seminár s medzinárodnou účasťou otvorila riaditeľka Hornozemplínskej knižnice Mgr. Danka Molčanová. Celým seminárom nás viedli Mgr. Marianna Majzlíková a Mgr. Diana Vasilová, pracovníčky knižnice. Súčasťou online vstupov bola dánska knižnica Black Diamond Kodaň a jej nová budova Kráľovskej knižnice v Dánsku. Mette Skov Møller priblížil jednu z najväčších knižníc na svete a najväčšiu knižnicu v severských krajinách. Názov Black Diamond je podľa čierneho skla a čierneho mramoru, hlavného použitého oplášťovacieho stavebného materiálu budovy.

V prvom bloku predstavili svoje vízie pri rekonštrukcii a modernizácii knižníc na Slovensku architekti Peter Marcinko a Matúš Bištan. Priblížili nám zrealizované a pripravované rekonštrukcie v Senci, Modre a vo Vranove nad Topľou. Poobedný blok otvorila Lenka Dostálová z Metodického centra pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v Brně z Česka zaujímavou témou „Jak postavit dobrou knihovnu“. Vedúca odboru kultúry Prešovského samosprávneho kraja, Mgr. Emília Antolíková, predstavila sídla verejných regionálnych knižníc v Prešovskom kraji. Pokračovalo sa prezentáciami regionálnych verejných knižníc, ktoré prešli rekonštrukciou. Riaditeľka Krajskej

knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove Iveta Hurná predstavila víziu pod názvom „Rekonštrukcia Krajskej knižnice v Prešove, čo je za nami a čo je pred nami“. Obnovou prešla aj Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, čo prezentovala riaditeľka knižnice Milota Torňošová. „S architektom alebo bez architekta“ predstavila rekonštrukcie a modernizácie pobočiek v meste Ostrave Mgr. Miroslava Sabelová, riaditeľka knižnice. Spoznali sme upravené priestory bardejovskej, popradskej, banskobystrickej knižnice, s ktorými sa predstavili ich riaditeľky Iveta Micháľková, Monika Naštická a Iveta Babjaková.

Podvečerný blok otvorili pracovníčky Krajskej knižnice v Žiline Zuzana Mjartanová a Božena Sobolová v prezentácií „Premeny Krajskej knižnice v Žiline“. V prezentácii „Sever proti vlhku“ sa predstavila pracovníčka Danka Kapustová z Turčianskej knižnice v Martine. Novú Knižnicu pre mládež mesta Košice v novom kultúrparke, kde boli niekedy kasárne, nám predstavila jej riaditeľka Kamila Prexťová v prezentácii „Knižnice otvorejšie a viditeľnejšie“. Záver druhého dňa patril domácim, kde riaditeľka Danka Molčanová a Marianna Majzlíková prezentovali vranovskú knižnicu v téme „Prečo Vranov potrebuje knižnicu?“ Večer sa stal príjemným miestom v komunite, ktorú hudobnou produkciou dotvárala skupina Peter Milenky Band.

V tretí deň (21. 9. 2022) sme sa venovali komunitným aktivitám s rómskou mládežou. Integrovali

rómskej mládeže vplyvom náboženských spoločenskíev vo vybraných lokalitách predstavila prof. Beáta Balogová, dekanka Prešovskej univerzity, ktorá poukázala na výskum „Integrácie rómskej mládeže vplyvom náboženských spoločenskíev vo vybraných lokalitách v rámci východného Slovenska“. Komunitné aktivity s rómskymi deťmi a mládežou predstavili aj regionálne knižnice: Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, Vihorlatská knižnica v Humennom, ale aj Turčianska knižnica v Martine. Ani tu nechýbal zahraničný hosť, a to opäť knižnica z Ostravy, ktorá sa podelila so skúsenosťami s prácou rómskeho asistenta vo verejnej knižnici. Odborné prezentácie o komunitných aktivitách obohatil duchovný správca Gréckokatolíckeho formáčného centra pre Rómov v Čičave Michal Fedin, kde pracujú s rómskou komunitou. Do mozaiky príspevkov prispelo aj mesto Snina s témou „Všetci sme rovnaní ľudia“ a my len dodávame, že každé jedno dieťa si zaslúži pozornosť. Prostredníctvom modernej technológie sme sa ďalším zahraničným online vstupom spojili s Deichman

Tøyen library, nórskou knižnicou v Osle, a poukázali tak na moderné systémové tvorenie s mládežou. Pán Odin Eiriksson ponúkol pokrokový pohľad na prácu s mládežou v Osle, ktorá je pre mnohých veľkou inšpiráciou.

Záver

Knihovníci aj účastníci konštatovali, že si zo seminára odnášajú pozoruhodné podnety na komunitné aktivity, pripomenuli, aká dôležitá je výmena skúseností a spoločné stretnutia. Úplný záver patril poďakovaniu všetkým zainteresovaným, organizátorom i spoluorganizátorom a želaníu, nech sú knižnice stále miestami stretnutí, miestami, kde sa vytvárajú nielen užitočné, ale najmä priateľské a ľudské vzťahy. Záleží na nás, knihovníkoch, či budeme venovať komunitným aktivitám primeranú pozornosť, či máme záujem vymieňať si skúsenosti, inšpirovať sa a tak prinášať inovatívne metódy práce do knižnice. Želajme si spoločne, aby bolo naše pôsobenie v komunite prospešné verejnosti, našim návštevníkom, partnerom, zriaďovateľom i nám knihovníkom.

Co venkovské knihovny umějí a mohou letos ve Vsetíně a v Halenkově

Kateřina Janošková, Marcela Šuláková

kjanoskova@mvk.cz, knihovnicazhalenkova@centrum.cz

Co venkovské knihovny umějí a mohou je tradiční vzdělávací seminář úzce spjatý se soutěží Knihovna roku, kterou každoročně vyhlašuje Ministerstvo kultury ČR. Primárně je určen menším knihovnám v obcích do 7 500 obyvatel. Cílem je vzájemné sdílení příkladů dobré praxe, načerpání nových informací z oboru knihovnictví, ukázka nových služeb a cest, jak vytvořit z knihovny centrum kultury a občanského vzdělávání.

Program letošního ročníku

Pro rok 2022 se hostitelství ujala ve dnech 22. a 23. září Knihovna Halenkov s knihovnicí Marcelou Šulákovou a s podporou Masarykovy veřejné

knihovny Vsetín. První den semináře byl situován do vsetínské knihovny (vítězné Městské knihovny roku 2020), kde byl v odpoledních hodinách po milém přivítání přítomných ředitelkou Ing.

Danielou Divínovou, zahájen odborný program. O proměnách knihoven Zlínského kraje pohovořila vedoucí Útvaru regionálních služeb knihovněm Zlínského kraje a zástupkyně ředitele Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně Ing. Jana Tomancová. Soutěžící knihovny v soutěži Knihovna roku 2020 představila Mgr. Lucie Macháčková z Národní knihovny v Praze.

Praktický příspěvek ke komunikaci a propagaci knihoven přednesla Mgr. Kateřina Janošková z MVK Vsetín. Možnosti, jak pěstovat mediální a digitální gramotnost v knihovně, přiblížila koordinátorka programu Knihovny jako průvodkyně 21. stoletím. Mozkové závitky přítomní provětrali během ukázkové lekce pro děti „Mozkohrátky“ s Ludmilou Holbíkovicou z Masarykovy veřejné knihovny Vsetín. Následoval společenský večer plný sdílení, předávání zkušeností, ale také folklórní cimbálové muziky a samozřejmě nechyběla komentovaná prohlídka vsetínské knihovny.

Následný den se přes 50 účastnic a účastníků semináře přesunulo do blízké vesnice Halenkov, kde sídlí vítězná Knihovna roku 2020. Na setkání se velmi zodpovědně a dlouhodobě připravovala místní knihovnice Mgr. Marcela Šuláková, která tvrdí, že profese knihovníka je ta nejkrásnější na světě, neboť život mezi knihami je jako sen a kde jinde si můžete v práci číst? Marcela se však bohužel mohla celého setkání nakonec účastnit pouze online. A jak tedy celou akci zpětní hodnotí ve svém postřehu?

Průběh akce z pohledu pořadající knihovnice

Jak to celé bylo? Jako Knihovna roku 2020 měla naše instituce za úkol spolupořádat celostátní seminář knihovníků v naší krásné oceněné knihovně. Téměř půlroční přípravy a chystání, koordinace s pražskými a vsetínskými kolegyňami a spousta zařizování. Všechno probíhalo hladce, neboť jednání s profesionály na přípravě odborné části semináře nejevilo žádné budoucí problémy. Obsazení a odborné vstupy měly na starost garantky celé akce – kolegyňe z Národní knihovny Praha. Moderování pátečního programu se

profesionálně ujala ředitelka MVK Ing. Daniela Divínová.

Ostatní doprovodné věci na páteční celodenní seminář jsem měla zařadit já. Jako dárky jsem vybrala „knihu a buchtu“ – to by se mohlo knihovníkům líbit. Valašské frgály od Mikulců ze Lhoty u Vsetína se jevíly jako parádní a tradiční valašský dárek a kniha o Halenkovu od našeho rodáka Silvestra Kazmíře vytvořily pěkný dárkový set. Přípravy vybroušené do posledního detailu, vše připravené, tož „enem začat“. Ovšem, co čert nechtěl, knihovnice pět dní před dnem „D“ chytila moribundus v podobě všem dobře známého Covidu. A co teď?

Odvolat tolik času připravovanou akci, odvolat lidi, kteří se sjíždějí z celé republiky? Nebo je nakažit? Do celé republiky? No dilema jako celý poblázněný svět! Na totální změnu organizace zbyly tři dny. Díky zkušenostem s distanční výukou a díky zkušenostem s mojí třídou deváťáků mě napadla spásná myšlenka převést akci do virtuálu a přihlásit mě „kovidáka“ přes aplikaci Teams! Dobré, ale co dál? Všechno zachránily ty moje zlaté děcka! Vybrala jsem ty nejlepší z 9. třídy ZŠ Halenkov a zadala jim speciální úkoly, a světe, zbož se! Mladá generace všechno zvládla i na dálku a přes telefon. Anička s Natálkou vařily kávu a čaj, „ajtáka“ dělal Patrik a řešil celý den projekci s prezentacemi a na pódiu vyhrával cimbál a husle a Tereška s Luckou zpívaly valašské písničky. Dvě průvodkyně Jitka a Nikola prováděly oceněnou knihovnou a zájemci ze semináře si mohli kdykoliv prostory prohlédnout. A já jsem doma skoro brečela – nevím, jestli dojetím nebo smutkem nad tím, že tam taky jako knihovnice a pořadatel nemůžu být. Vážení, měla to být vrcholná akce mé knihovnické kariéry a já na to koukala doma online! Ten šílený strach, jak to dopadne, se mísí s radostí, že to celé běží i beze mne? Byla to muka! Nevadí, jsem moc ráda, že byli nakonec všichni spokojeni a akce klapla na jedničku, včetně mé online prezentace knihovny.

Třešinkou na dortu byla po pozdním obědě komentovaná projížďka autobusem po krásném valašském okolí, kdy se funkce průvodkyně a moderátorky ujala knihovnice Zdenička Haplová,

kteřá svým odborným a krásným povídáním ukončila celý „zájezd“ do Knihovny roku v Halenkově. Co říci závěrem? V přímém přenosu jsem Vám demonstrovala, jak je vše pomíjivé a každý jak je nahraditelný, a proto užívejte každý moment a společnost ať Vám dělá pouze kvalitní literatura – jak ráda říkám – po lásce jsou knihy a hudba stále to nejlepší, co svět nabízí. Velmi si vážím toho, že mi osud vybral knihovnickou profesi, je to svobodné, mimořádně krásné a velmi inspirativní povolání. LIDÉ, ČTĚTE!

Prezentace Knihovny Halenkov

Závěr

Po tomto „vyznání“ halenkovské knihovnice Marcely Šulákové už asi nechybí nic, jen dodat, že vsetínští i halenkovští knihovníci, knihovnice i žáci a studenti si toto dvoudenní setkání opravdu

velmi užili a bylo jim ctí se pořadatelství účastnit. Mile nám proto zněla i slova Ing. Jana Kaňky, ředitele Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně, který při slavnostním oceňování knihoven a knihovníků Zlínského kraje pro rok 2022 tuto událost zmínil jako velmi zdařilou, užitečnou a pro letošní ročník výrazně přínosnou. Velkou radost nám udělalo také hodnocení kolegyně knihovnic z Knihovny J. M. Hovorky ve Staticích Zuzany Brychtové Horecké a Barbory Černo-horské, které nám napsaly: „Milé dámy, z konference ve Vsetíně a Halen-

kově jsme se vrátily plně pozitivní energie, dojmů, inspirace a písniček, Moc se vám to povedlo!“ Moc děkujeme a těšíme se příští rok ve Staticích, jejichž knihovna je držitelem titulu Knihovna roku 2021.

Workshop, co nebyl workshop

Marie Šedá

marie.seda@nkp.cz

VIII. workshop pro metodiky knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí¹ se konal ve dnech 18.–19. října 2022 v Moravské zemské knihovně v Brně.

Letošní akcemi nabitý podzim přinesl i dvou-denní setkání metodiků pověřených knihoven. Letos jsme se sešli v Moravské zemské knihovně v Brně a díky nově upravenému přednáškovému sálu ve velmi příjemném prostředí s dostatečnou kapacitou i pohodlným zázemím. Od roku 2016 vzniká každoročně web věnovaný právě workshopu pro metodiky. Kromě informací o místě a času konání je na webu i program,

fotogalerie a po skončení akce jsou zde vystaveny prezentace přednášejících.

Setkání zahájila Mgr. Gabriela Jarkulišová (předsedkyně sekce, Knihovna Kutná Hora); PhDr. Vít Richter (NK ČR Praha) otevřel workshop svým příspěvkem **Manifest veřejné knihovny – veřejná knihovna jako**

¹ <https://workshop-pro-metodiky-8.webnode.cz/>

živá síla pro vzdělávání, kulturu, inkluzi a informaci. Rok 2022 s sebou přinesl nový/aktualizovaný text manifestace knihoven; ten může posloužit jak při vyjednávání se zřizovateli knihoven, tak při tvorbě strategií knihoven. Vystoupení dr. Richtera vždy přináší mnoho informací – v prezentaci se věnoval i tzv. knihovnickým dvouletkám. Jde o jedno téma, ideálně pro všechny knihovny, a to na dva roky. Současným tématem je mediální gramotnost – téma schválené Ústřední knihovnickou radou² spolu s oborovými organizacemi ve spolupráci se strategickým partnerem Nadací OSF³ (ale o tom dále). Přednášku uzavřel problémem řešeným dlouhá léta – Jak podporovat regionální automatizované systémy?

Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová (MZK Brno) nás vtáhla do tématu **Komunikace, komunikace a e-konference pro knihovníky.** Význam komunikace, nejen té profesionální, nelze podceňovat; a ke komunikaci patří naslouchání – to je nezbytné především při jednání se zřizovateli, s knihovníky, se spolupracovníky. Metodici knihoven by měli být zapojeni minimálně do konference KNIHOVNA a REGION a podle místních zvyklostí i do facebookových knihovnických skupin. Není v silách nikoho z nás sledovat všechny konference, ale důležité je informovat své obsluhované knihovny v regionu. Jaký způsob či informační kanál k tomu použít, to je už na každém z nich.

Vítaným praktickým přehledem o **20 letech regionálních služeb okresu Hodonín** byla přednáška Magdy Švejcarové. Společné problémy, postavení pověřené knihovny, organizace porad, vzdělávání, práce s knihovním fondem a neustálá snaha proměn knihoven v moderní a zajímavá místa. Oceněním této náročné práce je pak radost z udílení cen jednotlivcům i knihovnám a uspokojení z pracovního nasazení a nadšení kolegů. Jak řekla Magda Švejcarová – „bez toho by nešlo dosáhnout takových výsledků...“

Po přestávce knihovnicům radila Mgr. Michaela Mrázová (MSVK Ostrava) – **Jak PRro- dávat knihovnu** – tedy jak na PR knihovny. M. Mrázová nás lehce seznámila s univerzální Canvou, dotkla se univerzálního nástroje Google workspace, připomněla weby, digitální nástěnky, newsletter, použití a úpravu fotografií a nezapomněla ani na sociální sítě. Doporučila, abychom si vybrali jeden/dva dobré nástroje, které můžeme využívat pro mnoho způsobů komunikace.

Webové stránky knihoven – povinnost, nutnost nebo radost? Tímto tématem navázala PhDr. Marie Šedá (NK ČR Praha). Web knihovny jako online marketing se zaměřením na weby, sociální sítě a e-maily, marketing, který pracuje za nás 24 hodin denně a 7 dní v týdnu. Přehled skvělých, dobrých i těch nepříliš dobrých ukázek vzbudil v sále mezi posluchači velkou pozornost a někdy i obavy, aby se mezi nimi neobjevil ten „jejich“. Podstatné je ale jedno – být stále nespokojen s webem své knihovny, pravidelně jej doplňovat, „uklízet“, vzdělávat se v tvorbě grafiky i tvorby webů, dodržovat autorská práva a sledovat trendy v designu webových stránek.

Metodika pro pověřené knihovny v praxi, vztah mezi krajskou a pověřenou knihovnou v rámci regionálních funkcí, důležitost dobrého krajského webového portálu, to bylo předmětem vystoupení PhDr. Michaely Staňkové, krajské metodičky (KVK Liberec). Krátké shrnutí toho, co dělá krajská knihovně směrem k pověřeným knihovnám, jaké informace zprostředkovává pro knihovny i obce ve svém regionu a jak může vypadat opravdu dobrá webová stránka věnovaná knihovnám; to vše na příkladu libereckého regionu ukázala M. Staňková. Mnohé překvapilo, jak dlouhá a náročná cesta zpracování a testování kvalitního webu je.

Závěr prvního dne „rozsvítit“ Oldřich Vágner z Nadace OSF. **Knihovny jako uzly informační gramotnosti – společně mezi jedničkami a nulami.** Nadace OSF je tady už 30 let a má za sebou mnoho zajímavých akcí pro knihovny. Partnerství s touto nadací, témata jako

² <https://www.ukr.knihovna.cz/>

³ <https://osf.cz/>

občanská společnost, digitalizace a vzdělávání jsou pro knihovny dnešní doby velmi důležité.

Následující den akci moderovala RNDr. Lenka Prucková (Knihovna města Olomouce) a nás čekalo dalších pět příspěvků. Na domácím hřišti nám Mgr. Lenka Dostálová (MZK Brno) ukázala, jak se může změnit malá knihovna. **Pro měna knihovny** by měla být vždy pozitivní – a jak víme z mnoha zkušeností, taková knihovna přitahuje nové čtenáře a mnohdy získá ocenění. L. Dostálová ukázala krásné knihovny se zajímavými interiéry a exteriéry, ale také nešvary, které v některých knihovnách stále jsou; ty ještě čekají na svou proměnu.

V letošním roce vydal Knihovnický institut NK ČR manuál pro soutěžící knihovny s názvem **Knihovna roku**⁴. Metodika přináší soubor rad, pokynů i způsoby hodnocení knihoven. Autorka metodiky Mgr. Lucie Macháčková text představila, vysvětlila návaznost soutěží Vesnice roku a Knihovna roku a prozradila i praktické rady pro soutěžící knihovny.

Za projektem Bookstart a Lovci perel stojí Bc. Kateřina Hubertová (Knihovna Hradce Králové). Její téma – **Podpora rozvoje čtenářství** a následné aktivity knihoven jsou toho přímým důsledkem. Pravidelné čtení, předčítání a povídání si rozvíjí fantazii, představivost, myšlení, slovní zásobu i komunikační dovednosti. Mezinárodní projekt Bookstart – v českém prostředí S knížkou do života⁵ – je od roku 2018 už součástí mnoha knihoven.

Účastníci VIII. workshopu pro metodiky knihoven

Cílem projektu je podpořit čtenářskou gramotnost dětí, která může být v knihovnách dále rozvíjena prostřednictvím akce Lovci perel⁶. Jde o zábavnou hru, která motivuje ke čtení, objevování příběhů, prožívání dobrodružství. Takovou hru lze realizovat v každé knihovně. V současné době je v projektu 321 knihoven a 167 škol, soutěží už 5 975 čtenářů, kteří mají k dispozici 3 862 knih – tzv. perlorodek.

Se svým druhým příspěvkem věnovaném komunikaci vystoupila PhDr. Marie Šedá (NK ČR, Praha). Součástí práce pověřené knihovny je mj. pořádání porad a setkání. **Jak na dobrou poradou?** Na tuto otázku není snadná odpověď; krátký příspěvek nastínil několik důležitých kroků – plánování porady, příprava témat, volba místa a času, co je nutné zvládnout před poradou a jak má probíhat.

Projekt Kafárna⁷ představila Ing. Hana Zdvihalová (MěK Benešov). Knihovnická Kafárna není o kávě, jak by se z názvu dalo odvodit – je to především o rozhovorech, recenzích, besedách pro školy. Od ledna 2021 vychází 11x ročně zajímavě graficky zpracovaný newsletter, který přináší aktuální informace z knihovny a má své pravidelné rubriky. Kafárenské podcasty – to jsou rozhovory se zajímavými osobnostmi Benešova nad tématy, jako je nejen vztah ke knihám, ale jsou také o životě, práci zálibách... a dobrou kávu si k poslechu jistě rádi uvaříte.

Workshop, co nebyl workshop, skončil. Příští místo setkání už známe; bude to v Čechách, konkrétně v Knihovně v Kutné Hoře.

⁴ <https://ipk.nkp.cz/knihovnicke-souteze-a-ceny/knihovna-roku/metodika-pro-soutezici-knihovny>

⁵ <https://www.skniczkaoudozivota.cz/>

⁶ <https://www.lovciperel.cz/>

⁷ <https://www.knihovna-benesov.cz/kultura/kafarna>

Projekty MĚK Hodonín na podporu čtenářství – regionální autoři v malých knihovnách

Jitka Štípská

stipska.jitka@knihovnahod.cz

V roce 2015 jsme se v regionálním oddělení Městské knihovny Hodonín na základě podnětů knihovníků rozhodli připravit sérii přednášek v malých knihovnách. Zároveň jsme chtěli podpořit regionální autory našeho kraje a také prostřednictvím přímého kontaktu s autorem obohatit kulturní a společenský život v obci, podpořit rozvoj lokálního patriotizmu poznáním historie a tradic a hlavně oživit spolupráci mezi občany a knihovnou.

Jelikož rozpočty zřizovatelů malých knihoven nedovolovaly financovat tyto akce, zažádali jsme o dotaci v dotačním titulu „Knihovna 21. století“. Získali jsme 8 tisíc a druhých 8 tisíc bylo hrazeno z dotace Jihomoravského kraje na výkon regionálních funkcí. Městská knihovna Hodonín se na projektu podílela propagací, tištěním plakátů, do knihoven připravila speciální výměnné soubory s knihami autora, který v knihovně přednášel. Také v případě potřeby zabezpečila techniku na přednášce – notebook, dataprojektor, popř. promítací plátno a mikrofony. Byli osloveni spisovatelé Naděžda Horáková, Petr Gruber, Jan Pavlík a Jiří Jílík, kteří se ve své tvorbě zabývají historií a oblastí našeho regionu a jsou vyhledávanými a často půjčovanými autory v knihovnách.

Obecní knihovny ve spolupráci s místními mateřskými a základními školami připravily soutěž a následně výstavku dětských prací na téma „Jak si představuji svého předka“.

Tyto obrázky byly většinou anonymně vyhodnoceny a výhercům byly na začátku přednášky rukou „slavného autora“ předány malé ceny, které věnovaly dětem obecní úřady. Proběhlo 7 besed a přednášky navštívilo celkem 277 účastníků.

A protože měly tyto přednášky velký úspěch u návštěvníků, knihovníků i u samotných

autorů, rozhodli jsme se v nich pokračovat i v následujících letech. Podmínky zůstaly stejné – malé knihovny okresu Hodonín, regionální autoři a zapojení dalších účastníků. Finanční prostředky z dotace „K 21“ jsme už bohužel vícekrát nezískali, proto byly přednášky zcela hrazeny z dotace Jihomoravského kraje na výkon regionálních funkcí. Témata přednášek byla různá, byly to například „Historické zločiny a záhady“, nebo „Napříč časem v dílech regionálních autorů“, přednášejícími autory byli Vladimíra Klimecká, Jan Pavlík, Jiří Halíček, Stanislav Česka, Věra Fojtová, opět Jiří Jílík a Naděžda Horáková.

Akce pro děti ze ZŠ Milotice, foto: M. Koláčková

Od roku 2018 jsme se zaměřili na podporu dětského čtenářství a besedy jsme začali připravovat ve spolupráci se základními a mateřskými školami v malých obcích. Oslovili jsme autory dětských knih Markétu Harasimovou, Danu Šimkovou a Lucii Hlavinkovou. Tématem přednášek byly „Zvířátka kolem nás“. Po besedách děti ve školách malovaly obrázky na téma zvířátek, které byly posléze vystaveny v knihovnách nebo ve škole. Markéta Harasimová dětem předvedla své scénické čtení o kočičce Ťapičce, připravila si k prodeji své knihy, čehož některé děti využily a knihy si koupily.

V letošním roce jsme se tématem přenesli do „Říše kouzel“. S Danou Šimkovou se děti dostaly do říše fantazie s kouzly Harryho Pottera, zavedla je fotografiemi i videem do muzea Harryho Pottera v Londýně a ukázala jim různé kouzelnické propriety. Jsme velmi rádi, že jsme objevili brněnskou autorku nejen knih pro děti Lucii Hlavinkovou, která se zapojila

do našeho projektu. Její knihy „Projekt Pes“ a „Sesterstvo“ s kouzelnou kočkou Fabiolou jsou mezi dětmi velmi čtené a oblíbené. Na svých přednáškách mluví nejen o knihách, ale i o svém psu, o výcviku záchranářských psů, odpovídá na zvědavé dětské dotazy. Letos jsme připravili už 6. ročník projektu, celkem se nám do něj zapojilo 11 autorů, 38 knihoven a zúčastnilo se jej 1 487 dětí i dospělých.

Nejtěžší na realizaci projektu bývá koordinace termínů autorů s termíny akcí v obcích i ve školách. Pokud se přednáška uskuteční v týdnu před hody, tak se bohužel v obci zabíjejí a škubou kachny a na přednášku přijde třeba jen 7 žen. Nebo taková výuka plavání vám termíny taky dokáže rozházet. Myslím, že nejen dětem, ale i dospělým čtenářům, učitelkám, knihovnicím, starostům se setkání s opravdovým spisovatelem líbilo, něčím je obohatila, zjistili, že napsat knihu není úplně jednoduché a snad je i pozvala ke čtení knih. A o to bylo naším cílem.

Knihovny na jedno téma 2023–2024: Mediální gramotnost

Lenka Hanzlíková
lenka.hanzlikova@mlp.cz

Česká republika má nejhustší síť knihoven, psali to i v The Washington Post. Každá z nich má jiného zřizovatele, úkoly, specializaci, knihovní systém i ceník. Přesto je tu něco, co knihovny spojuje – dokument Konceptce rozvoje knihoven (<https://konceptce.knihovna.cz/>) a také společné komunikační téma, které z ní vychází.

Koncept společných komunikačních témat umožňuje knihovnám spojit síly a věnovat se tématu, které aktuálně rezonuje českou společností. Je to možnost obohatit činnost knihovny o netriviální téma, rozšířit obzory zaměstnanců

prostřednictvím odborného vzdělávání, využít synergií kreativních přístupů a efektivně sdílet už připravené materiály a také navázat oboustranně prospěšná partnerství. Kýženým výsledkem je, aby se témata „vžila“ a stala se i do budoucna nedílnou a viditelnou součástí činnosti knihoven.

V příštích dvou letech by měly knihovny upřít svoji pozornost na mediální gramotnost a snahu přiblížit co nejširší veřejnosti svět médií a jeho fungování. Proč? Odpovědí může být argument, který vyslovil Tomáš Řehák z Městské

knihovny v Praze na Mediálním pikniku pro ředitelky a ředitele, který se konal pod patronací Nadace OSF: „*Problém není množství informací, ale to, že si nemůžeme být jistí tím, že jsou správné. Každý den čelíme množství informací, které si i vzájemně protirečí, dožadují se naší pozornosti a útočí na emoce. Je jisté, že dovednost čtení médií a rozeznávání faktů od emocí je v dnešní době více než důležitá a role knihoven v posilování této dovednosti je nezastupitelná.*“

Kde načerpat inspiraci a základní informace?

Hutný úvod do tématu nabízí seriál článků **Mediální vzdělávání v knihovnách**, který pro časopis Čtenář připravuje Nadace OSF. Texty jsou volně přístupné ze stránek Čtenáře <https://svkkl.cz/ctenar>.

Základní přehled o tematických okruzích mediální gramotnosti a dostupných materiálech nabízí rozcestník Mediálka (<https://koncepte.knihovna.cz/medialka/>), který vznikl jako součást webu Koncepte rozvoje knihoven. Zpracováno je pět tematických okruhů: český mediální prostor, ochrana osobnosti a bezpečnost na internetu, dezinformace, informační hygiena, tipy na partnerství i hotové materiály. V případě, že narazíte na užitečný odkaz, který v rozcestníku ještě není, neváhejte nám ho poslat.

Vaší pozornosti by neměl ujít ani portál Mediální gramotnost (https://cs.wikipedia.org/wiki/Portál:Mediální_gramotnost), který najdete na české Wikipedii. Nabízí nejen poučení, ale i možnost zapojení, například doplnění hesel v rámci aktivity Senioři píší Wikipedii, nebo vyplnění červených míst na tematickém editathonu.

Aktivity, které se v knihovnách už dějí, obahuje inspirační web Co dokáže knihovna (<https://codokaze.knihovna.cz/>). Nově na něj byl přidán tag mediální gramotnost, který vyfiltruje relevantní akce. Najdete tam například informace o workshopu deFacto a dalších připravených lekcích, ale i cyklus podcastů Tak to musí být pravda. Nechte se inspirovat tím, co už funguje.

Jak se zapojit?

Pokud byste se k výpravě rádi přidali, ale nejste si jisti, jak na to, není důvod zůstat stranou. V přípravě jsou další materiály, které knihovny budou moci využít. Například databáze kontaktů na partnery, kteří jsou připraveni přivést i do vaší knihovny akci na klíč. Dostupné budou také komunikační materiály, které přiblíží téma široké veřejnosti, chystá se i sada otázek pro kvízové posezení. Dostupná je deskovka Nekrm kachnu, kterou vydává iniciativa Fakescape. Co třeba uspořádat turnaj?

Jděte do toho? Protože, kdo jiný, když ne knihovny, a kdy jindy, když ne teď.

Bude vás zajímat, že...

...v rámci činnosti Metodického centra pro výstavbu a rekonstrukci knihoven vzniká ve spolupráci s architektem Ing. arch. Tomášem Hořavou, brožura **Veřejná knihovna - srdce obce**. Brožura, určená knihovníkům i zřizovatelům, bude přehledným soupisem praktických rad. Pomůže Vám proměnit knihovnu v místo, kde budou uživatelé rádi trávit volný čas, přinese informace, jak na přípravu rekonstrukce knihovny nebo při výstavbě nové. Ujasní knihovníkům i zřizovatelům vlastní představy a zjednoduší komunikaci s architekty. Přiblíží zřizovatelům současné pojetí veřejné knihovny a překvapující možnosti, které nabízí. Brožura bude dostupná na přelomu roku v tištěné podobě i elektronicky na webu <https://mcvrk.mzk.cz/>.

Změny ve statistickém výkaznictví knihoven od roku 2022

Monika Kratochvílová

Monika.Kratochvilova@mzk.cz

S blížícím se koncem kalendářního roku se knihovny začínají připravovat na rekapitulaci a sumari-zaci svých výkonnostních ukazatelů. Každoroční povinnost statistického výkaznictví daná zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, bude za letošní rok ve znamení četných změn avizovaných již koncem roku 2021, které se odrazí jak ve formuláři KULT MK (01) Roční výkaz o knihovně, tak v Deníku veřejné knihovny za rok 2022¹. Níže přinášíme jejich přehled.

Roční výkaz o knihovně za rok 2022

V části I. Knihovní fond došlo ke zrušení řádků

- **0118 Převod knihovního fondu z jiné knihovny** při organizační změně
- **0119 Převod knihovního fondu do jiné knihovny** při organizační změně
- Počty převáděných knihovních jednotek se budou nově uvádět do řádku **0116 - Přírůstky** nebo do ř. **0117 – Úbytky**.

S tím souvisí úprava definic v **Deníku veřejné knihovny** za rok 2022:

17. Přírůstek (knihovního fondu)

Souhrn knihovních jednotek, které byly během vykazovaného období doplněny do knihovního fondu knihovny nákupem, darem, digitalizací, výměnou, převedením z jiné knihovny při organizační změně nebo jakýmkoliv jiným způsobem a evidovány v přírůstkovém seznamu.

18. Úbytek (knihovního fondu)

Souhrn knihovních jednotek, které byly během vykazovaného období vyřazeny z knihovního fondu (ztráty, poškození, aktualizace, převod do jiné knihovny při organizační změně apod.) a evidovány v seznamu úbytků.

V části II. Uživatelé došlo k **upřesnění řádku 0204 Návštěvníci knihoven** (fyzické návštěvy), součet ř. 0205 až 0209. Došlo k **doplnění řádku 0210 Návštěvníci on-line služeb** (virtuální návštěvy) z ř. 0505+0507+0511+0515+0516.

- Ř. 0515 = Návštěvníci online (virtuálních) kulturních, komunitních a volnočasových akcí
- Ř. 0516 = Návštěvníci online (virtuálních) vzdělávacích akcí

S tím souvisí úprava definic v **Deníku veřejné knihovny** za rok 2022:

27. Návštěvníci on-line služeb knihovny (virtuální návštěva)

Osoba, která vstoupila do elektronického katalogu prostřednictvím webového rozhraní, resp. každý adresný vstup do výpůjčního protokolu, do specializovaných databází a licencovaných elektronických zdrojů apod. z prostoru mimo knihovnu. Dále osoba, která se zúčastnila on-line (virtuální) vzdělávací, kulturní, komunitní nebo volnočasové akce z prostor mimo knihovnu.

Došlo k **upřesnění řádku 0207 Návštěvníci kulturních, komunitních a volnočasových akcí pro veřejnost**

¹ https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2022/02/DVK_2022_Silny.pdf

24. Návštěvník kulturní, komunitní nebo volnočasové akce

Osoba, která se zúčastnila knihovnou pořádané kulturní, komunitní nebo volnočasové akce, bez ohledu na to, zda je nebo není registrovaným uživatelem knihovny.

Byly **odstraněny řádky**, které se evidují v rámci statistického výkaznictví k regionálním funkcím knihoven, případně se jednalo o velmi málo využívané položky:

- Ř. 0409 Počet souborů (půjčené jiným knihovnám)
- Ř. 0411 Počet souborů (půjčené od jiných knihoven)
- Ř. 0413 Poradenská a konzultační činnost pro knihovny v rámci RF
- Ř. 0423 Počet titulů vydaných audiovizuálních děl
- Ř. 0424 Náklad (počet kusů)

Došlo ke sloučení řádků:

- Ř. 0428 Počet počítačů pro uživatele k 31.12.
- Ř. 0429 z toho napojených na internet

Nově ř. 0428: Počet počítačů připojených na internet pro uživatele k 31.12.

Nově byly zařazeny řádky:

- 0412 Profesioní vzdělávání odborných zaměstnanců knihovny (počet pracovníků celkem k 31.12.)
- 0413 Profesioní vzdělávání odborných zaměstnanců knihovny (počet hodin celkem)
- 0414 Počet odborných zaměstnanců (fyzické osoby), kteří splnili standard vzdělávání

K vymezení pojmu odborný zaměstnanec odkazujeme na aktualizovanou Koncepti celoživotního vzdělávání knihovníků:

„Všichni pracovníci na pozicích odborných knihovníků, kteří nemají odborné knihovnické vzdělání, si doplní odbornou knihovnickou kvalifikaci. Toho lze dosáhnout několika cestami: studiem oborové školy, samostudiem či různými kurzy zakončené osvědčením o profesní kvalifikaci podle NSK nebo delší než desetiletou praxí na konkrétní pozici.“²

Požadavky na odborné vzdělávání³ vymezuje Standard pro dobrou knihovnu: <https://ipk.nkp.cz/legislativa/normy-standardy-doporuceni>

S tím souvisí úprava definic v Deníku veřejné knihovny za rok 2022:

73. Odborní zaměstnanci se dělí podle odborného vzdělání do dvou skupin:

a) knihovníci – všichni pracovníci, kteří získali odbornou přípravu z knihovnictví nebo oblasti informačních věd absolvováním vysokoškolského, vyššího odborného, středoškolského studia nebo absolvovali knihovnický rekvalifikační kurz nebo od roku 2016 složili příslušnou zkoušku v rámci Národní soustavy kvalifikací,

b) ostatní odborní pracovníci – kvalifikovaní specialisté s vysokoškolským, vyšším odborným nebo středoškolským vzděláním v ostatních oborech.

74. Profesioní (odborné) vzdělávání zaměstnanců knihoven – nově vložená definice

Všechny formy profesioního a odborného vzdělávání (školního i mimoškolního) v průběhu aktivního pracovního života. Jeho posláním je rozvíjení postojů, znalostí a schopností, vyžadovaných pro výkon určitého povolání. Jeho podstatou je vytváření a udržování pokud

² https://ipk.nkp.cz/docs/Koncepce_CZV_20212027.pdf

³ Standard vzdělávání – profesionální knihovny: 48 hodin / rok na jednoho pracovníka, neprofesionální knihovny (pracovní úvazek nižší než 15 hod. / týden): 8 hodin / rok na jednoho pracovníka.

možno optimálního souladu mezi kvalifikací subjektivní (reálná pracovní způsobilost jednotlivce) a kvalifikací objektivní (nároky na výkon konkrétní profese), tedy stále přizpůsobování kvalifikace pracovníka. Do odborného vzdělávání lze zahrnout také individuální studium odborné periodické i neperiodické literatury (časová dotace je max. 2 hodiny za kalendářní měsíc).

Mezi nové řádky patří:

- 0416, z ř. 0415 online (virtuální) kulturní, komunitní a volnočasové akce pro veřejnost
- 418, z ř. 0417 online (virtuální) vzdělávací akce pro veřejnost

S tím souvisí úprava definic v Deníku veřejné knihovny za rok 2022:

On-line (virtuální) kulturní, komunitní a volnočasové akce. Počet akcí.

Evidovány jsou akce za sledované období. Pořádá-li knihovna takové akce opakovaně v daném dni, pak uvede počet jejich opakování. Pořádá-li knihovna stejnou akci v jiný den, pak ji eviduje znovu. Pořádá-li knihovna cykly on-line akcí nevykazuje cyklus jako celek, ale vykazuje všechny akce daného cyklu.

On-line (virtuální) vzdělávací akce pro veřejnost. Počet akcí.

Evidovány jsou akce za sledované období. Pořádá-li knihovna takové akce opakovaně v daném dni, pak uvede počet jejich opakování. Pořádá-li knihovna stejnou akci v jiný den, pak ji eviduje znovu. Pořádá-li knihovna cykly on-line akcí nevykazuje cyklus jako celek, ale vykazuje všechny akce daného cyklu.

On-line (virtuální) kulturní, komunitní nebo volnočasové akce – nově vložená definice

Knihovnou pořádané akce v on-line (virtuálním) prostoru pro uživatele a veřejnost, jejichž přímosem je kultivace osobnosti, poskytují

zábavu a estetický zážitek. Od účastníků se zpravidla nevyžaduje aktivní spoluúčast, například besedy, a další akce, které uvádí definice 63, a které je možné realizovat ve virtuální podobě. Nezapočítávají se upoutávky na připravované akce a instruktážní videa (například videa, která učí návštěvníky používat OPAC nebo jiné služby, které knihovna nabízí atd.).

On-line (virtuální) vzdělávací akce pro veřejnost – nově vložená definice

Knihovnou pořádané akce v on-line (virtuálním) prostoru pro uživatele a veřejnost, jejichž přímosem je rozvoj vědomostí a znalostí, poskytují nové informace a poznatky. Od účastníků se zpravidla vyžaduje aktivní spoluúčast, například webináře a další akce, které je možné realizovat ve virtuální podobě. Do vzdělávacích akcí se nezapočítávají upoutávky na připravované akce a instruktážní videa (například videa, která učí návštěvníky používat OPAC nebo jiné služby, které knihovna nabízí).

S tím souvisí úprava definic v Deníku veřejné knihovny za rok 2022:

24a. Návštěvník on-line (virtuální) kulturní, komunitní nebo volnočasové akce – nově vložená definice

Osoba, která se zúčastnila nebo následně sledovala knihovnou pořádané on-line (virtuální) kulturní komunitní nebo volnočasové akce bez ohledu na to, zda je nebo není registrovaným uživatelem. Takovou osobou se rozumí každý, kdo sledoval akci prostřednictvím sociálních sítí nebo webové stránky knihovny ať už v reálném čase konání akce nebo zpětně.⁴

25b. Návštěvník on-line (virtuální) vzdělávací akce – nově vložená definice

Osoba, která se zúčastnila nebo následně sledovala knihovnou pořádané on-line (virtuální)

⁴ Metodika vykazování počtu návštěvníků on-line akcí je dostupná na webové stránce Knihovnického institutu v oddělení statistika: <https://pk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/statistiky>

vzdělávací akce bez ohledu na to, zda je nebo není registrovaným uživatelem. Takovou osobou se rozumí každý, kdo sledoval akci prostřednictvím sociálních sítí nebo webové stránky knihovny ať už v reálném čase konání akce nebo zpětně.⁵

Metodická podpora statistického výkaznictví ze strany Knihovnického institutu Národní knihovny ČR,⁶ stejně jako ze strany krajských a pověřených knihoven představuje významnou pomoc zejména pro malé obecní knihovny, které představují většinu veřejných

knihoven u nás a které by se bez této pomoci a podpory neobešly.

Zdroje:

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Roční výkaz o knihovně za rok 2022 připravované změny. Prezentace na sekci pro RF SDRUK dne 12.11.2022.

SEMRÁDOVÁ, Eva. Nové ukazatele výkonnosti knihoven od roku 2022. U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje, 2021, 31(4), s. 28. ISSN 0862-9366. Dostupné také z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/202104016.pdf

Knihovnický institut Národní knihovny ČR. Statistiky [online]. Posl. aktualizace 27.07.2022. Copyright © Národní knihovna ČR. [cit. 2022-11-04]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/statistiky>

5 Metodika vykazování počtu návštěvníků on-line akcí je dostupná na webové stránce Knihovnického institutu v odděle statistika: <https://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/statistiky>

6 https://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/statistiky/01_stat.htm#denik

Bibliotheca Inspirans a mediální vzdělávání v Knihovně Matěje Josefa Sychry ve Žďáře nad Sázavou

Kateřina Hošková
hoskova@knihzdar.cz

Mediální gramotnost je ve školách stále jedno z opomíjených témat, na které by se nejen nemělo zapomenout, ale měla by se mu věnovat zvýšená pozornost. Orientovat se ve světě informací, které se na nás valí ze všech stran prostřednictvím nejrůznějších médií, považují za jednu z nejdůležitějších dovedností, které by se měly děti, žáci, studenti ve škole (i mimo ni) učit.

Pokud se tomuto tématu nevěnují dostatečně školy, knihovna je ideálním místem, protože kde jinde by se měli lidé učit a dozvídat, jak třídit, hodnotit či zpracovávat informace? Mnoho knihoven se již mediální gramotnosti věnuje, proto i já jsem zařadila do nabídky lekcí pro druhý stupeň ZŠ a střední školy tematickou besedu zaměřenou právě na téma mediální gramotnost. Beseda se věnuje právě kritickému hodnocení zpráv z médií a vychází

z materiálů vzdělávacího programu JSNS.cz (dříve Jeden svět na školách). Cítila jsem, že knihovna by měla být institucí, která dá dětem a dospívajícím vhled, jak se k mediálním zprávám stavět.

Jsmo zaplaveni informacemi a měli bychom je umět kriticky zhodnotit. Snažím se to dělat atraktivním způsobem. Využívám videa, protože na ně mladí reagují mnohem lépe než na hodinové povídání. Vycházím

Držitelé ocenění *Bibliotheca Inspirans 2022*

třeba z Kovyho mediálního ringu, což jsou čtyřminutové spoty, kde je vše skvěle vysvětlené. Když děti vidí, že jim informace podává tenhle populární youtuber, zbystří pozornost a baví je to. Snažím se je co nejvíce zapojovat, kladu v průběhu lekce otázky. V druhé části besedy je rozdělím do skupin a rozdám jim články, které mají kriticky zhodnotit právě podle klíčových otázek z mediálního ringu.

V uplynulém roce do naší knihovny na tuto besedu zavítalo několik středních škol a setkala se s poměrně pozitivním ohlasem. Zároveň jsem i zjistila, že toto téma je opravdu potřeba probírat. Pro řadu studentů a žáků to totiž bylo poprvé, kdy se s pojmem mediální gramotnost či mediální vzdělávání setkali. Utvrdilo mě to v tom, že tyto lekce mají smysl a snad v mladých lidech zanechají stopy a naučí je přinejmenším přemýšlet nad obsahem, který na ně internet chrlí. Otázky týkající se světa médií probíráme i se

žďárskými seniory. Knihovna Matěje Josefa Sychry provozuje také žďárský Senior Point a téma médií a orientace v informacích se pro seniory jen nabízí. Do cyklu přednášek Knihovna seniorům jsme již dvakrát pozvali Jaroslava Valúcha z organizace Transitions, který se mediálnímu vzdělávání pro starší generace věnuje dlouhodobě.

Když byl letos na jaře vyhlášen první ročník **ocenění Bibliotheca Inspirans**, řekli jsme si, že to zkusíme a knihovnu jsme s našimi aktivitami pro studenty i seniory nominovali do kategorie knihoven v obci do 50 000 obyvatel. O pár měsíců později jsme se k naší velké radosti dozvěděli, že žďárská knihovna se stala se svými vzdělávacími akcemi jednou ze sedmi oceněných. *Bibliotheca inspirans 2022* je ocenění pro knihovny, které svým návštěvníkům nápaditým způsobem pomáhají s lepší orientací ve spleti rozporuplných informací. „*Veřejné knihovny již dávno*

nejdou jen regály s knihami. Jsou centrem vědění, setkávání a solidarity. Lidé, kteří v nich pracují, učí veřejnost pracovat s informacemi. Také vytvářejí prostor pro dialog a celoživotní vzdělávání a jsou důležitým hybatelem lokálního dění," vysvětluje Andrea Studihradová z České spořitelny, která ocenění Bibliotheca inspirans společně s Nadací OSF organizuje.

V roce 2022 tedy proběhl první ročník zaměřený na mediální vzdělávání. Za své aktivity, kterými inspirují i další knihovny, bylo oceněno celkem 7 knihoven, od velkých krajských až po ty menší v obcích pod 50 tisíc obyvatel. Vyhlášení oceněných proběhlo v Olomouci 15. září na největší knihovnické konferenci Knihovny současnosti 2022. Bibliotheca inspirans je v současnosti jediné ocenění v Česku, které nevzniklo uvnitř knihovnické obce, ale přichází jako podpůrný impuls z vnějšku. „Knihovnice a knihovnické odvádějí skvělou práci. Skrze toto ocenění jim dáváme jasně najevo, že si jejich práce vážíme. Chceme, aby naši spoluobčané, zřizovatelé knihoven i státní úředníci stejně jasně jako my viděli, jak inspirativní mohou knihovny být,“ říká Tereza Lišková z Nadace OSF, která s knihovnami právě na rozvoji mediálního vzdělávání dlouhodobě spolupracuje.

Letos získalo ocenění 7 knihoven: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích (pobočka Čtyři Dvory), Knihovna Matěje Josefa Sychry (Žďár nad Sázavou), Krajská knihovna Karlovy Vary, Městská knihovna Hodonín, Městská knihovna Tišnov, Městská knihovna v Praze a Moravskoslezská vědecká knihovna

v Ostravě. Oceněné knihovny získaly mikrogrant ve výši 10 nebo 20 tisíc, který využijí pro další rozvoj svých aktivit.

Nadace OSF ve spolupráci s Českou spořitelnou touto cestou podporuje knihovny, které přinášejí příklady dobré a inspirativní praxe. V roce 2023 se ocenění Bibliotheca inspirans zaměří na komunitní roli knihoven. Nominační formulář bude stejně jako u letošního ročníku otevřen veřejnosti, návštěvníkům knihoven i knihovnické obce.

O výběru ocenění Bibliotheca inspirans 2022 rozhodla porota ve složení: Tomáš Jindříšek (expert v oblasti marketingové komunikace), Kateřina Jiřinová (expertka v oblasti vzdělávání, kritického myšlení a fungování komunit), Tereza Lišková (koordinátorka programu Knihovny jako průvodkyně 21. stoletím a novinářka), Andrea Studihradová (CSR¹ manažerka České spořitelny), Ladislava Zbiejczuk Suchá (Katedra informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity).

Z ocenění máme velkou radost a moc si ho vážíme. Je to impuls pro mě i pro knihovnu pokračovat v mediálním vzdělávání a nebát se otevírat nová témata. Mediální vzdělávání máme ve stálé nabídce pro základní i střední školy a mimo to se snažíme i o akce pro veřejnost. První vlaštovkou bude podzimní přednáška válečného fotografa Vojtěcha Dárvíka Mácy s přednáškou plnou fotografií přímo z místa dění o válce na Ukrajině.

¹ Společenská odpovědnost (Corporate Social Responsibility – CSR)

Bude vás zajímat, že...

...nejdelší existující knihou světa co do počtu stran a šířky hřbetu, která se prodává na knižním trhu, je limitovaná edice japonského manga komiksu *One Piece*. Má 21 450 stran a fyzicky se nedá číst, takže jde spíše o sochu. Cena knihy je 1 900 eur – asi 46 650 korun a limitovaný náklad 50 výtisků byl po vydání 7. září 2022 vyprodán za pouhých několik dní.

Historie Podpálaví a Weiviertelu v komiksu

Ilona Salajková
knihovna@mikulov.cz

Městská knihovna Mikulov získala v loňském roce dotaci na přeshraniční projekt *Obrázky z historie Podpálaví (Břeclavsko, Mikulovsko a Lednicko-valtický areál) a Weiviertelu (dolnorakouská oblast)*.

Projekt

Projekt je financován z Fondu malých projektů v rámci programu Interreg V-A Rakousko – Česká republika. Partnerem pro Městskou

knihovnu Mikulov (organizací složka Města Mikulov) se stal rakouský spolek Kultur- und Tourismusvereines Liechtenstein Schloss Wilfersdorf. Spojovacím článkem pro spolupráci a obsah pro-

jektu se stala řeka Dyje, Jantarová stezka, historická tažení vojsk, události na dvorech rodu Lichtenštejnů a Ditrichštejnů. Zaměřili jsme se také na novinové články a soudničky, které ilustrují život obyčejných lidí v dané době. Netradičně zpracované tradiční vyprávění předků by mělo dát podnět k dalšímu osobnímu zkoumání historických událostí.

Výstupy

Nejdůležitějším výstupem projektu je stostránková publikace komiksů **Neobyčejné příběhy Podpálaví a Weinviertelu** ve dvou jazykových mutacích – češtině a němčině. Na tvorbě se podílelo přes 20 ilustrátorů z České republiky, Rakouska a Polska. Pestrý výběr autorských stylů

tak z publikace dělá významný sborník toho nejlepšího, co můžeme na poli karikatury a ilustrací u nás najít. Najdete zde například díla od akad. malíře Jiřího Bernarda, Lubomíra Lichého,

Břetislava Kovaříka, Jiřího Nováka, Václava Roháče, Pavla Talaše či rakouského kreslíře Klaus Pitttera. Dalším výstupem projektu bylo vytvoření čtyř souborů – obrázkových knih pro divadlo Kamishi-

Vernisáž a křest publikace v Galerii Efram v Mikulově, foto: H. Ilčíková

bai s tematikou oblastní historie.

- *O víle Dobrušce a čarodějnicí Brulandě* – pro děti od 2–8 let. Jedná se o pohádkový příběh se oporou v místních pověstech, ale je možné ho transformovat pro jakoukoliv oblast.
- *Od uhlíku k pastelce* – pro tři věkové úrovně – 2–5 let, 6–9 let, pro mládež a dospělé. Příběh pojednává hlavně o Josephu Hardtmuthovi, který je významnou postavou Podpálaví a Weinviertelu s celosvětovým přesahem. I tento příběh je možné vyprávět kdekoliv, není přímo vázaný na místo. Obsahuje úsměvný příběh o vzniku tužky a její cestě do světa. Tento soubor lze také

využít v edukaci o vzniku psacích potřeb obecně.

- *O novokřtěncích v Podpálaví a Weinviertelu* – ilustrace vytvořili žáci ZUŠ Mikulov. Příběh pojednává o příchodu Novokřtěnců se zaměřením na řemesla, která se zde rozvíjela a zdokonalovala. Je edukativní pro všechny věkové kategorie. Nejmenší se dozví o řemeslech, starší děti o historii ve zjednodušené formě a jsou zde i informace pro zvědavé či dospělé posluchače.
- *Jak Lichtenštejnové ke svému jménu přišli* – pro mladší školní věk. Obsahem příběhu je známá pověst o prvopočátcích rodu Liechtensteinů, který je znám v ČR i v Rakousku a má stejnou podstatu. Autorkou ilustrací příběhu je sedmnáctiletá studentka z Mikulova Veronika Kristová a do němčiny jej překládala také sedmnáctiletá studentka Amálie Salajková z gymnázia Laa an der Thaya. První čtení proběhlo v rámci vernisáže a křtu ve Wilfersdorfu a byl oceněno především díky dramatickému přednesu příběhu.

Spolupráce

Projektové výstupy jsou součástí edukační činnosti knihovny v Mikulově. V Týdnu knihoven (první týden v říjnu) jsme již pracovali s vytvořeným materiálem. Obrázky lze také číst formou prezentací, umístěním obrázků na flipchart, promítáním či možností sestavit si z obrázků knihu svázáním. To vše záleží na zkušenostech a dovednostech realizátora. S těmito příběhy budeme celoročně pracovat, protože jsou vhodnou formou pro práci s dětmi jakéhokoliv věku. Dále budeme divadlo Kamishibai a příběhy vzniklé z projektu představovat v knihovnách Jihomoravského kraje na seminářích a školeních. Představení jsme také úspěšně realizovali ve dvou školách v Rakousku – v Ottenthalu a ve Schratzenbergu, rakouským žákům v hodině výuky českého jazyka. Následovala kreativní dílna, kde

si děti vyrobily svoje divadélko a zkomponovaly a přednesly svůj příběh. V této spolupráci můžeme pokračovat i po skončení projektu neboť bylo velmi pozitivně vnímáno.

Výstavy

V rámci projektu bylo vytištěno 25 panelů s komiksy z publikace. Vernisáž proběhla 22. září 2022 v Liechtenstein Schloss Wilfersdorfu a 6. října byla uspořádána výstava v Galerii Efram. V rámci vernisáže měli účastníci možnost setkání s autory komiksů, proběhla autogramiáda a byla pokřtěna publikace. Výstavu panelů komiksů plánujeme nabídnout organizacím, institucím, knihovnám, galeriím a školám jako putovní. Tento bod je důležitý pro udržitelnost projektu. Koordinování výpůjček budou mít na starosti žadatel (zastupuje MěK Mikulov a partner projektu na svém domovském území).

Projekt v číslech

- Trvání: 1 rok, příprava 3 roky
- Dotace: 487 711 Kč
- Akce, které proběhly do konce října 2022: 6 setkání s partnery, 2 výstavy, 2 křty, 6 workshopů s divadlem
- Vytisknuto 25 výstavních panelů v češtině, 25 výstavních panelů v němčině a 4 soubory (obrázkové příběhy) dvojjazyčně
- Psalo a kreslilo 22 kreslířů, karikaturistů, komiksových tvůrců, scénáristů a autorů textů
- Vydalo se 500 kusů publikací v češtině a 300 kusů v němčině
- Najdete v ní 47 příběhů na 100 stranách
- Publikace je výstupem z projektu a je neprodejná

Záměr a závěr

Doufáme, že popularizací historických událostí přispějeme k lepšímu porozumění a inspirovujeme především děti a mládež k návštěvě míst, kde se příběhy odehrály. V rámci udržitelnosti projektu zapůjčíme výstavu komiksů a můžeme poskytnout k vytištění soubory k obrázkovému čtení.

Dokončení stavby nového depozitáře MZK v Brně

Anna Mrázová, Roman Mátl

Anna.Mrazova@mzk.cz, Roman.Matl@mzk.cz

Jak jsme na stránkách Duhy již psali, měla být letos na podzim dokončena stavba nové budovy depozitáře Moravské zemské knihovny v Brně. A povedlo se. Do října 2022 se dodavateli stavby olomoucké firmě GEMO a. s. podařilo skutečně objekt dokončit, zkolaudovat a v listopadu si depozitář převzala MZK. Na následujících řádcích vám nabízíme stručné shrnutí toho, proč byl nový depozitář pro Moravskou zemskou knihovnu ze strategických důvodů tak podstatný, co a jak se za dva roky postavilo, a také co proběhne v roce 2023.

Knihovni fond Moravské zemské knihovny se každoročně rozrůstá asi o jeden kilometr. Z tohoto důvodu by již za pět let nastal v hlavní budově nedostatek kapacit pro uložení některých částí fondu a přibližně za deset let by místo došlo zcela. To by zásadním způsobem ohrozilo zákonem definované poslání MZK, tedy uchovávat budoucím generacím mimo jiné všechny dokumenty publikované na našem území (tzv. povinný výtisk). Stavba nového depozitáře v budově H1, kterou Moravská zemská knihovna získala do majetku v roce 2006, se ukázala jako nejefektivnější kapacitní řešení a to na dobu minimálně dalších 40 let.

Architektonicky je nový objekt dílem firmy Adam Rujbr Architects, která připravila jak projekt pro stavební povolení, tak i projekt realizační. Samotná stavba depozitáře byla na místě původního objektu, který byl postaven v letech 1976–1978 a v minulosti sloužil jako výpočetní středisko, zahájena na podzim roku 2020. Část z původní budovy byla zachována

a rekonstruována, druhá část pak zbourána a nadstavěna o čtyři nadzemní podlaží. Nadstavbu tvoří monoblok zjemněný členěním oken a jedním velkým otvorem ze severní a jižní fasády. Okna byla opatřena předokenní žaluzií pro snížení nežádoucích tepelných zisků i UV folií pro ochranu depozitu před poškozením UV zářením.

Objekt má dvě podzemní a čtyři nadzemní podlaží a je vytápěn i chlazen tepelnými čerpadly. Jedna technická zajímavost. Nejhlouběji vrtaný pilot, na nichž je budova H1 založena, byl zavrtnán do hloubky 18 metrů.

Ve 2. podzemním podlaží je objekt depozitáře propojen s hlavní budovou MZK koridorem. Ten byl dokončen v roce 2009 a slouží pro dopravu knihovnických fondů a vedení instalací. Propojení obou objektů zůstalo přirozeně zachováno a zajišťuje vynikající dostupnost knihovnického fondu.

Do nových prostor v H1 se z hlavní budovy bude postupně přesouvat Česká knihovna a Knihovny.cz. Jsou tu vybudovány i dva inspekční pokoje. Vzhledem k tomu, že část budovy nebude ihned po dokončení pro potřeby MZK využita, bude 2. nadzemní patro budovy po dobu 30 let v nájmu Moravské galerie v Brně, která tím dočasně vyřeší své prostorové problémy a zpřístupní svůj archiv a badatelnu. Stavba celkově přišla na 250 miliónů a byla financována ze státního rozpočtu. Poslední kapitolu výstavby dlouho očekávaného depozitáře napíšeme na stránkách Duhy v roce 2023, kdy doufáme, že za osobní účasti ministra kultury Martina Baxy, bude objekt slavnostně otevřen.

Knihovny jako zdroj inspirace a místo setkávání v obcích – 72 hodin, 8 autorů, 2 sousední země

Richard Guniš

Richard.Gunis@mzk.cz

Na začátku léta 2022 vyslaly tři partnerské instituce – Moravská zemská knihovna Brno, Treffpunkt Bibliothek St. Pölten a Literaturhaus Niederösterreich Krems – do příslušné sousední země vždy čtyři autorky či autory z České republiky a čtyři z Dolního Rakouska. Tato návštěva zavedla každého do knihovny, kde většina knih a médií nebyla napsaná v jejich mateřském jazyce. To vše za podpory evropského fondu pro regionální rozvoj Interreg.

Výchozím bodem tedy je knihovna, místo spojené s jazykem, k němuž lze přístup na verbální úrovni získat jen s pomocí tlumočnicka či tlumočnice. O to důležitější byla další poznání historického pozadí místa a interakce s knihovníky a knihovnicemi. Dojmy a zkušenosti

se staly základem pro jejich eseje, které po návratu napsali. Texty jsou publikovány ve dvojazyčné knize „Worte über Orte - Putování za slovy“, kterou bude možné si vypůjčit ve všech knihovnách na Moravě a v Dolním Rakousku.

I když každý z autorů a autorek přistupoval ke své návštěvě jinak, stejně jak se liší jejich texty, je zajímavé, jak se jejich dojmy, zážitky, pozorování a slova zrcadlí a tím vlastně plní zadání projektu „Objevování knihoven na Moravě a Dolním Rakousku“. Prezentace publikace se odehrála za přítomnosti organizátorů, diplomatů, dvou autorů a jedné autorky a samozřejmě knihovnic v slavnostním sále radnice Eggenburg koncem září. A právě Eggenburg byl jedním z míst, které navštívil autor Marek

Překladatelka Helena Novak, autorka Markéta Pilátová, autor Ferdinand Schmatz, autor Thomas Sautner

Představení publikace v dolnorakouském městečku Eggenburg

Toman a kterému v jeho textu „Eggenburg zároveň matoucím způsobem připomíná Slavonice, ale i Roudnici či Stříbro nebo Slaný“. Stejně se pozastavuje Markéta Pilátová nad faktem, že „Grafenwörth se tak podobá vesnicím na Hané, že mi chvílemi dá hodně práce nemyslet si, že jsem zrovna na prázdninách v Tučapech u Vyškova...“ A rakouský autor Ferdinand Schmatz při procházení po Boskovcích: „Přes Masarykovo náměstí v centru města, které má kolem 11 000 obyvatel, s farním kostelem sv. Jakuba a radnicí, dál kolem boskovického zámku hrabat Mensdorf-Pouilly. Trhnu sebou a pozastavuju se nad tím jménem, ti a tady, že bych byl doma? Dohání mě minulost anebo stále přešlapuji na místě?“ I Gertraud Klemm má „ten zvláštní pocit, že jsem součástí dějin, které nás tedy stejně jako tam doženou, je jedno, ve kterém koutě Evropy se právě nacházíme...“ Takových míst je v publikaci mnoho.

Vstupní brány do těchto míst a měst tvoří ale právě knihovny. Každý z autorů a autorek přistupoval ke knihovně jinak. Některý zvolil systematický postup popisu budovy a její struktury, někteří se chtěli s knihovnou sblížit pozorováním návštěvníků a uživatelů, někteří ji našli uzavřenou, provizorní, některé knihovny se ještě ozývaly post-covidovou prázdnotou, některé dětskými hlasy. U každého přístupu bylo však znát obavy, opatrnost ale i snahu pochopit tuto instituci, její zákulisí a rytmus, přístup ne tak vzdálený každému, kdo vstupuje do knihovny

poprvé. Tady byla navíc bariéra jazyková, která takovému setkání autorů a autorek s knihovnicemi a knihovnicí mnohdy přidávala něco strojeného a oficiálního. Tyhle momenty jsou však vzápětí vyváženy tím společným obou stran – knihovnou jako místem prvního seznamování se světem literatury, knihou jako médiem, které dvakrát dokáže prolomit bariéry – jednak jako nemateriální prostředek inspirace, jednak jako fyzický předmět, kterým se může vyjádřit intimita.

„Člověk se podívá těmi okny a je zpátky v dětství, kdy chodil do knihovny se síťovkou a nosil si z ní romány, stejně tlusté, jako baví Simonu.“ To je úryvek z textu Markéty Pilátové u její návštěvy knihovny v Grafenwörthu. Tam se i potkala s dvěma dospívajícími děvčaty, jejichž nadšení ji dále inspiruje psát knihy, jak přiznala v projevu u příležitosti uvedení publikace.

„V archivu knihovny dojde takřka na okamžik intimity, Martina, ani nevím proč, mi do ruky vtiskne svazek.“ To je zase z textu Lydie Steinbacher z její návštěvy pobočky Mahenovy knihovny v Brně. Jednotčím prvkem projektu i publikace je obdivuhodné nasazení knihovnic a knihovníků na obou stranách, kteří nenechávají nikoho na pochybách, jak důležitá je knihovna jako místo setkávání pro šíření literatury a vědomostí lidem všech věkových kategorií – a také skutečnost, že i digitální věk potřebuje osobní kontakt.

Rezidence Café Kaprál – nové místo pro literaturu a poezii

Anna Mrázová

Anna.Mrazova@mzk.cz

V říjnu se za přítomnosti rodiny Kaprálových otevřel veřejnosti unikátní literární salon Rezidence Café Kaprál. Jedinečně zachovaný byt brněnského básníka Zeno Kaprála (1941–2020) v Údolní ulici č. 17 je artefaktem sám o sobě. Jaký program nabízí, jaké jsou plány a co znamenala pro město Brno kandidatura na titul Evropské hlavní město kultury 2028, která projektu umožnila vzniknout?

Sdílené město: Brno s Tebou

Do evropské soutěže, která si klade za cíl prostřednictvím kultury zviditelnit vybraná místa na mapě Evropy, se Brno hlásilo s konceptem, který se zaměřil na potřeby jednotlivce i komunit, i proto jej doprovází slogan Brno s Tebou.

Záměr zúčastnit se této soutěže u kandidátů naznačí ochotu změnit stávající struktury a rozvíjet či transformovat existující prostředí a vazby. Kandidatura je jedním z cílů Strategie kultury a kreativních odvětví města Brna. Již příprava této strategie probíhala participativně se zapojením širokého spektra kulturních a kreativních aktérů, a kandidatura na tento proces opět navázala.

Cíle stanovené strategií, konkrétně pak projekt EHMK 2028, jsou nedílnou součástí celého

procesu změn, které mají rozvíjet potenciál města Brna bez ohledu na výsledky soutěže. Těsně před uzávěrkou tohoto vydání bylo již známo, že město Brno ve své kandidatuře v soutěži do dalšího kola spolu s Libercem nepostoupilo, a že možnost rozvíjet se díky titulu získali Broumov a České Budějovice. Obě tato města se následně spojila v jednu kandidaturu a ohlásila, že do druhého kola předloží projekt společný.

Co to znamená pro Brno? Hodnoty a cíle, které si město vydefinovalo společně s kulturní veřejností a které zakotvily v plánech projektu Brno s Tebou, bude město dále rozvíjet podobně jako tomu je i u jiných evropských měst, které do procesu soutěže někdy vstoupily. Právě proces samotný je v této soutěži zásadní a každé město

Byt rezidence, foto: D. Jelínek

se pak svobodně rozhodne, zda chce ve změnách definovaných kandidaturou pokračovat. Jedním z cílů brněnské kandidatury je a bude chápání kultury jako nástroje komunikace, který je zapotřebí využít k propojování lidí i oborů napříč.

Co dál?

Dle mnohých patriotů z řad široké i odborné veřejnosti zaznívá, že Brno již evropské město kultury v podstatě je a titul nutně nepotřebuje. I přesto jsme vybrali některé projekty z přihlášky, které bychom vám rádi představili blíže. Celý projekt kandidatury tzv. BidBook v grafickém provedení brněnského studia Neon je dostupný na webových stránkách www.brno2028.cz v české i anglické verzi a doprovází jej set herních karet ilustrovaných Terezou Bierskou.

- **Laboratoř Bílý dům** – pod tímto názvem se v přihlášce zrcadlí projekt budoucího využití této jedinečné moderní architektury s cílem k rozšíření kulturní infrastruktury. V Bílém domě by se v budoucnosti dle projektu propojily ozdravné aktivity i tvůrčí činnost v podobě ateliérů či terapeutických ordinací. Projekt navíc získal již letos podporu v podobě prestižního grandu Bloombergovy nadace. Jedná se o iniciativu Asphalt Art Initiative a k realizaci byl porotou vybrán projekt uměleckých intervencí určený pro předpolí Bílého domu.
- **Automat přání: Brněnské výstaviště** – historická část areálu výstaviště oslaví v roce 2028 100. výročí a právě transformace této části do živé čtvrti – epicentra pro kulturní a společenské aktivity představuje jeden z klíčových projektů kandidatury Brno 2028. Pavilon Brno se profiluje jako budoucí Muzeum módy, Pavilon Morava jako místo pro neexistující folklorní centrum, Pavilon A jako zázemí pro Brno Biennale Foundation zastřešující vícero brněnských bienálí, pro expozici architektury či jako sídlo Středoevropského institutu výstavnictví.

- **Janáček 100** – v roce 2028 je také 100. výročí úmrtí Leoše Janáčka, které dá vzniku nové stálé expozice věnované významnému skladateli.

Součástí přihlášky bylo celkem 40 projektů rozdělených do 4 programových linií.

Rezidence Café Kaprál

Výjimečným projektem, který zahájil svoji činnost již letos, je pilotní provoz literárního salónu Rezidence Café Kaprál. Jediněčně zachovaný byt brněnského básníka Zeno Kaprála (1941–2020), který je artefaktem sám o sobě, nabízí do listopadu bohatý program, který vznikl pod hlavičkou Brno 2028 ve spolupráci brněnských nakladatelství Druhé město, Větrné mlýny, Host, s Měsícem autorského čtení, časopisem Host a s Moravskou zemskou knihovnou. Zároveň se jedná o neopakovatelnou možnost, aby v Brně vznikl nový prostor vhodný v budoucnu také pro rezidenční pobyty určené literátům, překladatelům a básníkům, ale též pro literární setkání, čtení, besedy, knižní křty a další živé akce.

Pilotní program tohoto podzimu zahrnuje 15 akcí s kapacitou maximálně 30 osob. Vstup na jednotlivé večery je zdarma a vzhledem k tomu, že kapacita je omezená a program dbá na přístupnost pro všechny zájemce, jsou všechny pořady streamované na FB stránce Rezidence Café Kaprál.

„Myšlenka Rezidence Café Kaprál je jedním z projektů brněnské kandidatury na titul Evropské hlavní město kultury 2028, kterým do plně funkční a pestré městské infrastruktury ve spolupráci se zástupci zdejší scény společně stavíme projekt s dlouhodobou vizí. V Brně není žádný literární salon a nyní se díky kandidatuře naskytla jedinečná příležitost otevřít jej právě v tomto bytě. Pod hlavičkou Brno 2028, v rámci filozofie inkluzivního nerůstu, získá novou náplň několik objektů na různých brněnských adresách a byt Zeno Kaprála je jedním z těchto míst,“ uvádí programová ředitelka brněnské kandidatury Brno 2028 Marcela Straková.

Oči Brna přiblíží Jakuba Dvorského

Zuzana Komůrková

Zuzana.Komurkova@mzk.cz

Od 1. listopadu do 22. prosince 2022 si budou návštěvníci Moravské zemské knihovny moci prohlédnout prezentaci další osobnosti v rámci multimediálního cyklu Oči Brna. Tentokrát představíme Jakuba Dvorského (narozen v roce 1978 v Brně), českého výtvarníka, kreslíře a tvůrce počítačových her.

Na vývoji her se poprvé podílel už v letech 1994–1995 jako grafik u hry Dračí Historie, kterou vytvořila vývojářská skupina NoSense. Poté se podílel i na dalších projektech této skupiny, na hrách

Katapult a Asmodeus: Tajemný kraj Ruthaniolu. Tým se rozpadl v roce 1997. V letech 1997–2003 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru Filmové a televizní grafiky u prof.

Jiřího Barty, kde absolvoval svou první hrou Samorost. Po absolvování školy založil studio Amanita Design, které se specializuje na tvorbu počítačových her. Ty vznikají v programu Flash a daly by se charakterizovat jako logické 2D adventury s ploškovými animacemi. Do Amanita Design také odešla část již zmíněného týmu NoSense. Jeho nejznámější hry jsou Samorost 1, 2 a 3, Pilgrims a Machinarium.

Jakub Dvorský je výtvarníkem filmu a knihy Jana Svěráka Kuky se vrací, za což byl **nominován na Českého lva**. Debutovou hru **Samorost** lze vnímat jako emblém celého studia – název hry odkazuje nejen na nezvyklou „přírodní“ vizualitu, ale také na jeho postavení na trhu – tedy někoho, kdo si razí svou vlastní cestu. Negen v tuzemsku je totiž úspěch

striktně nezávislého vývojářského týmu neobvyklý. Díky úspěchům hry Samorost mohl Dvorský po studiu zůstat na volné noze. Hned po absolutoriu dostal zakázku od firmy Nike

na interaktivní reklamu Rocketman, následoval herní videoklip pro americkou skupinu The Polyphonic Spree – The Quest for the Rest.

Druhý díl **Samorosta** získal ocenění Nejlepší webové hry roku 2007. Stejně jako

jedníčku si ho lidé mohli zahrát na internetu, ovšem jen první polovinu, poslední tři úrovně hry už si museli fanoušci koupit. Dalším z významných počínů je také loutkový film pro děti, **Kuky se vrací**, Jana Svěráka. Lesní potvory a další loutky snímku pocházejí právě z Dvorského dílny.

Jedna z významných spoluprací přišla v roce 2008, kdy Dvorského studio vytvořilo hru pro **BBC**. **Questionaut** je krátká vzdělávací hra, která je určena hlavně anglicky hovořícím dětem školního věku, kterým má sloužit k procvičení jejich znalosti z angličtiny, matematiky a přírodních věd. Ve Velké Británii se dokonce používá jako pomůcka ve školách a byla **nominovaná na cenu britské akademie BAFTA**. Hra **Machinarium** (2009)

je grafickým stylem zaměřena na kompletní ruční kresbu. Ve hře se téměř nevyužívá verbální komunikace, ta komunikace, která ve hře je, probíhá přes komiksové obrázky v „bublinách“. Hra získala na festivalu IGF cenu **Excellence in Visual Art Award** a byla velmi dobře přijata kritickými servery. Dalšími významnými výtvoři studia Amanita Design jsou hry *Botanicula* (2012), *Samorost 3* (2016), *Chuchel* (2018), *Pilgrims* (2019) nebo *Creaks* (2020).

V rámci cyklu *Oči Brna* budou v Moravské zemské knihovně k vidění jak informace k J. Dvorskému a Studiu Amanita design, tak také artefakty či postavičky z konkrétních oceněných her, ale i vybrané knihy k tématu. Rádi bychom vás touto cestou pozvali na doprovodnou akci těchto *Očí Brna*, kterou bude beseda s Jakubem Dvorským zaměřená na Game design a tvorbu virtuálních světů a která proběhne **22. 11. 2022 od 18:00** v Konferenčním sále v přízemí MZK. Těšíme se na vás.

PhDr. Martin Krčál, DiS.

Pavla Vizváry

kovarova@phil.muni.cz

Martin Krčál se narodil 13. 9. 1978 v Kroměříži. Po studiu na gymnáziu Kroměříž opustil a jeho další působení – studijní i pracovní – je již spojeno s Brnem. Martin se knihovnictví věnoval nejdříve na Vyšší odborné škole informačních služeb v Brně, kde se na oboru Informační systémy zaměřoval na zpracování informací. Knihovnictví však pro něj nebylo jedinou možností profesního uplatnění. Nechybělo mnoho a místo knihovnické osobnosti bychom o Martinovi mohli mluvit jako o nadšeném historikovi zaměřujícím se na novodobé české dějiny. Pro náš obor je jistě štěstím, že se rozhodl toto nadšení ponechat na úrovni koníčka.

Po absolvování VOŠ v roce 2000 začal Martin rozšiřovat své praktické zkušenosti. V Knihovně Fakulty výtvarných umění VUT v Brně sice působil jen osm měsíců, ale k této univerzitě si vybudoval velmi pozitivní vztah. Bezesporu k tomu přispívá i jeho přátelství

s řadou knihovníků v různých knihovnách VUT, především pak v Ústřední knihovně. Loajalitu a vztah k institucím, se kterými byl Martin spojený, ostatně můžeme pozorovat vždy. Vedle vděčnosti za to, co mu instituce – škola nebo pracoviště – dala, hraje roli i Martinova schopnost zapustit kořeny na úrovni přátelství, které

nekončí tím, že přesune své působení jinde. „staré známé neopouští pro nové“ (jak ve své známé písni radí Uhlíř a Svěrák), naopak se jim snaží pomáhat, jak může.

V roce 2001 zahájil Martin své působení v knihovně, se kterou byl zatím spojený nejdéle – v Ústřední knihovně

Fakulty sociálních studií MU, kde již od roku 2002 pracoval na pozici zástupce vedoucí (do roku 2013). Knihovna FSS mu výrazně přirostla k srdci. Možná roli hraje, že zde našel nejen dobré přátele, ale i že se oženil se svou tehdejší kolegyní Katkou. Možná přispělo také to, že

zde mohl zkoušet realizovat některé ze svých četných nápadů, jak by knihovna měla fungovat, aby co nejlépe sloužila svým uživatelům. K tomu pomohlo, že se za doby Martinova působení Knihovna FSS přesunula z horního patra současné knihovny FF MU do nyní využívané budovy na ulici Joštova.

Jako zástupce vedoucí knihovny FSS se Martin rozhodl rozšiřovat znovu i teoretické znalosti a od roku 2003 pokračoval ve studiu knihovnictví na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Zde postupně získal bakalářský (2006), magisterský (2008) a doktorský titul (2011). Právě díky stejnému studiu (byť jiného ročníku) a Blance Farkašové jsem se s Martinem v roce 2005 poprvé setkala, a to při tvorbě společného úkolu pro předmět Architektura knihoven. Několik setkání se společnou diskuzí ve mně zanechalo silnou vzpomínku a obdiv k Martinovu odbornému přehledu.

V tomto období jsem se ale s Martinovou prací potkávala často jinak, stejně jako řada dalších studentů. Původně jako studijní úkol totiž Martin s už zmíněnou Blankou Farkašovou začali tvořit citační generátor Citace.com. Pro studijní povinnosti nakonec generátor nevyužili a Blanka z dalšího rozvoje společného projektu pomalu vystoupila. Martin si ale našel jiného parťáka, Miroslava Gajdu, se kterým citační generátor postupně rozvíjí a doplňuje nyní již firemní portfolio o další služby a pracovní tým o další členy. Přestože Citace PRO jsou Martinův největší (a nejmilovanější) projekt, je spojen s vývojem dalších (zejména digitálních) služeb pro knihovny, jmenovat můžeme rozvoj digitalizace VŠKP, e-prezenčku nebo CoD pro Masarykovu univerzitu.

V roce 2010 byl tedy Martin spolumatěrem firmy rozvíjející Citace.com/PRO a zástupce vedoucí Knihovny FSS. Ale protože ve výzvách vidí příležitosti, souhlasil tehdy rozšířit své působení o Kabinet informačních studií a knihovnictví FF MU, kam postupně

přesouval svůj úvazek z knihovny (kterou ale ještě dlouho nedokázal opustit). Převzal předměty a vymýšlel nové, které zejména spojovaly informační technologie a knihovnictví. Dlouhodobě usiloval o ukotvení předmětů, které by studentům daly nejen základní přehled pro práci v knihovnách všech typů, ale přál si vybudovat komplexní nabídku pro vzdělávání systémových knihovníků. Při tom nespoléhal jen na svou odbornost a přesvědčení, ale spolupracoval s řadou expertů z knihoven, zejména z Moravské zemské knihovny. Za osm let společného působení na KISKu můj obdiv k Martinovi stále jen rostl, ať už k jeho práci a pracovitosti, schopnostem a nápadům, nebo k jeho lidskosti, skromnosti, přátelskosti a schopnosti vidět v každém hlavně to dobré. To je jen pár z obdivuhodných vlastností, které ve spojení s Martinem můžeme jmenovat.

Studenti, se kterými Martin pracoval (a stále pracuje), si také váží jeho odbornosti i osobnosti, jak můžeme vidět třeba v tom, že jej nominovali na cenu Masarykovy univerzity Pedagog roku. S řadou studentů navázal během jejich studia přátelství, které trvá dodnes. Nedá se říci, že by si vybíral favority, mezi jeho přátele patří různé úspěšní studenti. Spíše si studenti vybírali jeho tak, že se zapojili do aktivit Knihovny Na Křižovatce. Tento projekt Martina silně ovlivnil. Představuje zřejmě vrchol jeho spolupráce s Knihovnou Jiřího Mahena v Brně. Knihovnu Na Křižovatce Martin převzal pod svá křídla v roce 2011, aby KJM nemusela tuto pobočku uzavřít. Provoz od té doby zajišťují studenti (pod vedením KISK FF MU) a získávají zde cenné praktické zkušenosti opravdu z různých oblastí, od jednání se zřizovatelem po úklid. Mají zde prostor pro studijní experimenty, probíhají zde lekce pro spolupracující základní školy, ale knihovna se také (nejen díky Martinovi) zapojila i do participativního rozpočtu Brna, kdy získala prostředky na rozsáhlou modernizaci.

V roce 2014 se Martin rozhodl, že je čas opět vyzkoušet něco nového a zahájil doktorské studium na Univerzitě Karlově, obor Informační věda. Po domluvě s Barborou Drobíkovou a členy AKVŠ se rozhodl pracovat na tématu Měření výkonu akademických knihoven a jeho využití při zvyšování kvality služeb. Pro vysokoškolské knihovny vytvořil nový statistický výkaz, aby co nejlépe odpovídal jejich potřebám. V současné době se Martin připravuje na obhajobu své dizertační práce.

Přestože práce se studenty Martina hluboce naplňuje, v roce 2018 se rozhodl přijmout novou výzvu a výrazně redukovat své působení na KISK FF MU, aby opět mohl své sny o knihovnách převádět do reality, nejen o nich mluvit se studenty nebo v rámci své participace na tvorbě Koncepce rozvoje knihoven. Tentokrát si vzal za úkol vedení

projektu Knihovny.cz. Budování centrálního portálu pro knihovny je jistě nelehký úkol, zejména pokud pomyslíme na všechny funkce, role a nutné participanty, které si projekt klade za úkol spojit. Přesto se ho Martin chopil a systematicky pracuje na tom, aby se vize portálu proměnila ve skutečnost.

Jak je vidět, Martinovo dlouholeté působení v knihovnách a knihovnictví je spojeno s řadou institucí a lidí, které ovlivnil. Přestože se přesouval jinam, zůstávají pro něj srdeční záležitosti. A jak už jsem psala, Martin své staré známé neopouští. Buduje kořeny v institucích, projektech, ale hlavně v lidech, kteří mají tu radost s ním pracovat a trávit čas.

Pozn. redakce – Martin Krčál byl v letošním roce za významný přínos k rozvoji českého knihovnictví oceněn Medailí Zdeňka V. Tobolky.

Čteme s nečtenáři a učíme se kriticky myslet

Pavína Lišovská
cdc@kjm.cz

KRÜGER, Květuše a Kateřina ŠAFRÁNKOVÁ. *Čteme s nečtenáři a učíme se kriticky myslet. Dobříš: Šafrán, 2021. ISBN 978-80-907087-9-2.*

Hovoříme-li o nečtenářství, jako první se nám ve většině případů vybaví lidé, kteří nečtou, protože nechťejí, čtení je pro ně nudná, nezábavná činnost, ztráta času či naopak příliš náročná kratochvíle (nehodící se škrtněte). Recenzovaný titul *Čteme s nečtenáři a učíme se kriticky myslet* se však svým obsahem zaměřuje na poněkud jinou skupinu nečtenářů, a to na ty, kteří to ještě neumí, ale umět by chtěli či mohli chtít. Jedná se o děti školkového věku a začínající čtenáře v prvním či druhém ročníku základní školy – tedy děti ve věku 4–8 let. Tato specifická skupina totiž vyžaduje naprosto odlišný přístup

než žáci, kteří si již osvojili dovednost čtení; tyto děti mají svou čtenářskou cestu ještě před sebou a je jen na nás, jakými jim budeme průvodci. Dobře zpracovaných knih na toto téma, které mají smysl a poskytují víc než přemoudřelé teoretické definice, je jako šafránu. Ale tahle v Šafránu (nakladatelství) vyšla a opravdu stojí za to ji neminout!

Autorská dvojice Květa Krüger a Kateřina Šafránková, dlouholeté lektorky programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení (RWCT), zde zúročila své bohaté zkušenosti s prací s dětmi a sepsala velmi inspirativní

materiál pro ty, kteří se snaží podněcovat malé děti k četbě a k lásce ke knihám – pro pedagogy z mateřských škol, elementaristy, rodiče těchto dětí, ale i knihovníky, všechny tyto skupiny mohou v knize načerpat inspiraci.

V úvodní části je sepsán příběh vzniku knihy, a zejména důvody, proč autorky vnímají jako důležité začít s dětmi budovat vztah ke čtenářství od tak útlého věku – zdůrazňují, že některé děti sice pocházejí ze čtenářsky podnětného prostředí a knihy jsou přirozenou součástí jejich životů, „jiným ale doma nikdo nečte a v knihovně nikdy nebyly – u nich můžeme bojovat za jejich budoucí čtenářství, dokud ještě není pozdě.“¹ Za hodnotný a obohacující lze považovat i jejich pohled na problematiku „dobrého učitele“, kdy vyzdvihují celou řadu činností, vlastností a charakteristik, díky nimž lze snadno takového učitele identifikovat mezi jinými.

Pro ty, kteří začínají s budováním knihovniček a čtenářských koutků pro děti ve svých školách a školkách je tu i obsáhlá část zaměřená právě na nápady (včetně fotografické přílohy), jak toto místo pojmout, odkud čerpat knihy, jak je vybírat. Nechybí ani několik stran se seznamem doporučených tipů na tituly, jež se autorkám osvědčily při práci s dětmi.

Základním stavebním kamenem lekcí z dílny těchto autorek je využití třífázového modelu učení – evokace-uvědomění si významu informací-reflexe (E-U-R). Pro nejjisté začátečnický v práci s dětmi a rozvojem jejich čtenářství je cennou oporou a podporou fakt, že v knize nejsou popsány jen úspěchy a zvládnuté lekce, ale také úskalí, která práce s nečtenáři přinesla, či další možnosti a tipy, jak vést lekci improvizálně, pokud námi připravený úkol není pro děti

v ten moment zvládnutelný. Velkou devízou publikace je skutečnost, že nové pojmy nejsou jen vysvětleny pomocí suchých definic, ale je k nim připraveno právě tolik příkladů a modelových rozhovorů či ukázek, aby i méně zkušený lektor představovaný jev pochopil a dovedl jej převést

do své praxe. Autorky se nezaletly ani kapitoly věnované domácímu čtení a budování rodinné atmosféry pro dobrý rozvoj čtenářství dětí. V závěru první části lze nalézt také podrobněji rozepsaný soupis metod vhodných do všech tří částí základního učebního modelu, jež se autorkám osvědčily, či čtenářské dovednosti, které můžeme u předškolních dětí rozvíjet. Druhá a třetí část knihy jsou pak už věnovány praktickým příkladům, detailněji

rozebraným lekcím či ukázkám, jak pracovat s texty u nečtenářů nejen v prostředí (před) školním, ale také doma. Je nutné velmi ocenit, že ve třetí části publikace bylo pamatováno i na samotné rodiče, pro něž jsou klasickým způsobem zpracované metodiky lekcí v domácím prostředí nesnadno využitelné. Pro ně jsou zde ukázky práce s texty s otázkami pro řízené čtení, opět podrobně rozebrané.

Všechny předložené lekce v tomto titulu jsou opatřeny informacemi o stanovených vzdělávacích cílech, potřebných pomůckách, včetně seznamu knih, jež jsou na jejich realizaci potřeba. Samotné lekce jsou pak rozpracovány v duchu třífázového modelu učení a u každé části jsou uvedeny a popsány využitě metody, nechybí naformulované příkladové otázky, jež mohou být užitečným vodítkem, jak s dětmi navázat tematickou komunikaci a provést je čtenářskou lekcí.

Uvědomovat si potřebnost vést děti k lásce k četbě je jedna věc, obava z toho, že něco uděláme špatně a děti tím odvedeme od knih zase pryč, je věc druhá. Pro profesionály i laiky je

¹ Krüger, Šafránková, 2021, s. 18

tato kniha velkým pokladem – nejenže poukazuje na potřebnost houževnatosti při motivování dětí k četbě a nutnost vyhledávat jakoukoliv příležitost k tomu si knihu s dětmi otevřít, ale motivuje lektory (učitele, rodiče, prarodiče, knihovníky) k tomu, aby se práce s nečtenáři nebáli. Velmi laskavým a lidsky přístupným způsobem se oběma autorkám podařilo představit své dlouholeté a praxí podložené zkušenosti s prací s nečtenáři a nepochybně i motivovat

další z nás k tomu, aby se této nečtenářské specifické skupině bez bázně věnovali. Tato kniha je vsutku jakousi biblí na tomto poli. Promyšlenost a provázanost jednotlivých částí, myšlenky podložené řadou příkladů z praxe, minimum bohapusté teorie, ale naopak převaha skvělých příkladů dobré praxe jen podtrhují význam publikace. A jako třešnička na dortu je kniha plná fotografií a milých ilustrací, jak jinak než se čtenářskou tematikou.

BABYLON aneb přeshraniční spolupráce knihoven ve Znojmě a Retzu

Blanka Hálová

rakouska.knihovna@knihovnazn.cz

V Městské knihovně Znojmo už více než třicet let funguje Knihovna rakouské literatury (KRL), která nabízí široké veřejnosti německy psanou literaturu. Zaměřena je především na rakouské autory a vydavatelství, ve fondu byste našli ale i jazykové učebnice, mapy, CD a DVD s hudbou, noviny a další dokumenty, které mají napomoci k seznámení čtenářů s Rakouskem a jeho historií, současností a kulturou obecně.

Díky době covidové a také nové knihovnici Mgr. Blance Hálové začala činnost KRL nabírat trochu jiný směr než dříve. Do rejstříku činnosti přibýly kromě čtení a besed s rakouskými autory tematické přednášky pro školy nebo exkurze

po KRL pro nově nastupující středoškoláky. Fond byl doplněn o interaktivní knihy s mluvící tužkou TIPTOI® (obdoba české Albi tužky).

Babylon v Stadtbücherei und Mediathek Retz

Paní Hálová také začala podnikat kroky pro zavedení jazykových workshopů bez ohledu na jazyk či jeho úroveň. Celá věc vycházela z potřeby podpořit jazykovou vybavenost především pro použití v běžné praxi. A tak se zrodila myšlenka pořádat pravidelné konverzační setkání.

V září 2021 se konal první BABYLON – pravidelné měsíční setkávání lidí, kteří chtějí používat svoji znalost cizích jazyků, ale v běžném životě tuto příležitost vlastně nemají. Moderátorkou setkání se stala knihovnice KRL a zcela

přirozeně se tak propojily její profesní zájmy lektorování, záliba v cizích jazycích a poznávání nových kultur.

Při každém setkání se konverzovalo na určité téma. Nejčastěji anglicky, někdy se však z konferenčního sálu knihovny linula angličtina, němčina i ruština najednou. Program jsme si občas ozvlášťovali různými konverzačními či jinými hrami. Znáte karetní hru DOBBLE? A hráli jste ji už někdy v angličtině? Doporučujeme vyzkoušet, osvědčeno v praxi, vzdělávání a zábava jistá.

Knihovna rakouské literatury na jaře roku 2022 oslavila třicet let svého fungování (DUHA informovala v čísle 1/2022). Při příležitosti slavnostního zahájení oslav naší knihovnu navštívila také ředitelka knihovny Stadtbücherei und Mediathek Retz paní Petra Konecny z Rakouska. Na oslavě představitelky obou knihoven (za Městskou knihovnu Znojmo paní ředitelka Mgr. Jana Sikorová) projevily zájem začít spolupracovat a propojit se nějakou pěknou akcí. Vždyť Retz a Znojmo jsou od sebe doslova, co by kamenem dohodil.

V dubnu a květnu 2022 proběhly návštěvy obou knihoven, tentokrát už za účasti představitelů města Retz i Znojma, ředitelky knihoven obou měst, zástupkyně rakouské místní akční skupiny Manhartsberg-Weinviertel a knihovnice Knihovny rakouské knihovny. Ze vzájemných návštěv vzešel nápad rozšířit BABYLON i za hranice České republiky. Nakonec bylo dohodnuto, že BABYLON se jeden měsíc bude konat v Retzu a další měsíc ve Znojmě. Konečniců obě města jsou od sebe vzdálena jen 18 km.

Na začátku nového školního roku 2022/2023 se v Městské knihovně Znojmo dne 12. září uskutečnilo první setkání Babylon. Tentokrát už za přítomnosti první rakouské účastnice. V rámci Týdne pro klima jsme konverzovali na téma udržitelnost a ochrana přírody. Sešlo se nás deset, povídali jsme si anglicky a německy. Velkou radostí pro nás je, že při našich setkáních najdete zastoupení celého věkového spektra. Nejmladšími návštěvníky jsou

děti kolem tří let – zatím pouze naslouchají, pochutnávají si na občerstvení a hládají si maminky – ale zárodek pro interkulturní vstřícnost už je položen. Nejstarším účastnicím Babylonu je (daleko) přes sedmdesát a i ony se aktivně zapojují do debat, pilují své vyjadřování a celkově přispívají svými životními zkušenostmi a pohledy na svět.

Na rakouském území jsme se poprvé setkali 20. září 2022. Do Retzu nás z České republiky přijelo devět, Rakousko zastupovalo šest účastnic. Probírali jsme témata jako koníčky a záliby, volný čas, kroužky či zájmové aktivity, kterých se účastníme či které navštěvujeme. Povídali jsme si anglicky, německy a česky. Nikoho zřejmě nepřekvapí, že někteří Rakušané se chtějí učit česky – vždyť mnoho z našich rakouských sousedů má nejen české předky, ale jsou i nositeli českých příjmení (viz ředitelka knihovny v Retzu). V Retzu jsme prožili opravdu hezké chvíle, které pramenily z příjemné společnosti, z radosti ze sblížení, z poznání nových lidí, prostor i města.

Do budoucna máme velké plány, které chceme uskutečňovat po malých krůčcích. Rádi bychom si zorganizovali výlet, při kterém navštívíme třeba Národní park Podyjí a Nationalpark Thayatal. Rádi využijeme našich nových konexí a necháme se provést Retzem, na oplátku můžeme zase Rakušanům ukázat Znojmo.

Na nově příchozích návštěvnících je vždy ze začátku vidět určitá nejistota, co se vlastně bude dít, když není pevně dán ani jazyk ani učitel. Naše setkání jsou velmi neformální, každý si vybere, kterým jazykem si chce povídat. Může si přisednout k jednomu z „jazykových“ stolů, anebo se jen tak zapovídat při přípravě kávy. Z workshopů si může odnést podpůrné materiály pro konverzování, domácí úkoly jsou dobrovolné. Ale kdo jednou přišel, většinou se rád vrací.

Měli byste chuť se k nám připojit? Rádi Vás mezi sebou přivítáme 15. listopadu v Stadtbücherei und Mediathek Retz nebo 28. listopadu v Městské knihovně Znojmo.

Rozhovor s Ivetou Macurovou z Odboru regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje

Monika Kratochvílová

Monika.Kratochvilova@mzk.cz

RNDr. Ivetu Macurovou je vedoucí oddělení rozvoje venkova a zemědělství Odboru regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Je členkou krajské hodnotící komise Vesnice roku Jihomoravského kraje a od roku 2018 se podílí na hodnocení knihoven v soutěži Komunitní knihovna Jihomoravského kraje. Je odpovědná za dotační titul Obecní knihovny v rámci dotačního programu Podpora rozvoje venkova Jihomoravského kraje. Zasloužila se o vydání knihy Jihomoravský krajáč – tradičních receptů z obcí zapojených do soutěže Vesnice roku v Jihomoravském kraji.

Vážená paní doktorko, jako členka hodnotící komise krajského kola Vesnice roku máte příležitost v rámci návštěv jednotlivých obcí nahlédnout i do jejich knihoven. Současně z pozice administrátora dotačního programu Podpora rozvoje venkova Jihomoravského kraje, jehož součástí je od roku 2016 dotační titul Obecní knihovny, máte velmi precizní přehled o žádostech obcí ke zvelebení svých knihoven. Jak vy sama vnímáte za dobu svého působení v pozici člena krajské komise a především od roku 2016 administrátora dotačního titulu Obecní knihovny proměny, kterými procházejí?

Knihovny, které čerpají dotace z našeho programu, se postupně zútlňují, nabízejí více aktivit, a tudíž mají i více návštěvníků. O knihovny je ze strany obcí také větší zájem, starostové si uvědomují, že kultivovaný prostor knihovny lze využít nejen k výpůjčkám knih. Knihovny jsou hezčí a praktičtější nejen pro

čtenáře, ale i pro ostatní návštěvníky všech generací. Přístup na internet nebo deskové hry jsou dnes pro mladé samozřejmostí, a to vše a ještě více může knihovna nabídnout i v těch nejmenších obcích. Starší občané se mohou v knihovně scházet i za jiným účelem a kromě knih zde naleznou další aktivity. Naše dotace sice není nijak vysoká, je to maximálně 50 tisíc Kč a obec navíc musí stejně velkou část financí do zvolené akce přidat, ale i tak se daří prostředí knihoven zvelebovat, třeba i po částech.

Jaká je podle Vašeho názoru role knihovny v životě obce? Na čem záleží, aby se stala skutečnou komunitní knihovnou?

Knihovna se často podílí na akcích místních spolků, některé knihovny kromě vlastních akcí prezentují a propagují také záležitosti obce – koncepce, plány i projekty nebo průzkumy názorů. V knihovně je prostor pro přednášky, diskutování o tématech, která

jsou pro obec důležitá. Správná knihovna spolupracuje se školou nebo školkou a s mládeží, na starší generaci však také nesmí zapomínat. Skutečně komunitní knihovna to má vše dohromady.

Dotační titul Obecní knihovny patří v mezikrajském srovnání k jedinečným počínům. Po dvou letech, kdy nebyl z důvodu pandemie covid vyhlášen, iniciovala Moravská zemská knihovna začátkem letošního roku webinář na podporu žádostí, na kterém jste se osobně podílela. Domníváte se, že i po těch letech je třeba obce motivovat, aby podporovaly svoje knihovny?

Příjemné prostředí knihovny a aktivní knihovnice nebo knihovník je vždy pro obec velkým přínosem. Mnozí starostové to už vědí a s knihovnou výborně spolupracují. Dobré příklady táhnou a také naše propagace možnosti získat dotaci od kraje funguje dobře, takže o dotace je celkem zájem.

V letošním roce byl zaznamenán celkový počet žádostí v objemu přes 3 miliony korun, tedy mnohem víc, než byl plánovaný rozpočet. Můžete stručně objasnit, které žádosti nebylo možné podpořit a jaká jsou hodnotící kritéria?

Předmětné žádosti o dotace jsou bodovány, takže kromě počtu obyvatel s upřednostněním menších obcí je zohledněn také soulad se strategií nebo programem obnovy vesnice, aktivita obce a spoluúčast na platbě do integrovaného systému dopravy v kraji. Na žádosti větších obcí nad tisíc obyvatel se letos bohužel nedostalo. I tak jsme rozdělili o téměř půl milionu korun více finančních prostředků oproti původnímu předpokladu. Zájem byl po dvou letech koronavirové přestávky prostě větší, tak se kraj snažil pokrýt co nejlépe požadavků přesunem prostředků z nevyčerpaných dotačních programů.

Jedním z pěkných publikačních počínů, na kterém Vy sama máte osobní zásluhu, bylo vydání souboru tradičních lokálních receptů obcí zapojených do soutěže Vesnice roku Jihomoravského kraje s názvem Jihomoravský krajáč. Můžete nám přiblížit, jak publikace vznikala a jaké recepty v ní čtenáři najdou?

Recepty na tradiční regionální pokrmy z obcí, které soutěžily u nás v kraji ve Vesnici roku, jsem sbírala deset let a od začátku mi bylo jasné, že by byla velká škoda je dále nevyužít a nezveřejnit je. Až pandemie koronaviru, která soutěž na dva roky zastavila, mi umožnila v čase, kdy soutěž neprobíhala a vznikl prostor pro jinou aktivitu, dotáhnout myšlenku k realizaci. Spojili jsme se s paní Petrou Burianovou, která vyhrála první ročník televizní soutěže Peče celá země, a ta ochotně, ba přímo nadšeně souhlasila se spoluprací. Byl to hejtmanův nápad, oslovit právě ji. Jemu se naše iniciativa s vydáním regionální kuchařky tradičních receptů velice zalouvala, tak jsme knihu společně nachystali. Já jsem dodala recepty a paní Petra vybrané pokrmy připravila, recepty okomentovala a nechala jídlo nádherně nafotit. V kuchařce najdete sladká i slaná, masitá i bezmasá jídla včetně řady laskomin. Například jsou to patenty, sviňurková polévka, vinařský guláš, zelené šlíšky, šmor se zeleným salátem, škvarkové pagáčky, pégy nebo třísky a spousta dalších – celkem 52 dobrot.

Paní doktorko, jak by podle Vás měla vypadat ideální komunitní knihovna, aby se v ní návštěvníci, velcí i malí, cítili dobře?

Útulné prostředí rozhodně pomůže, ale bez osobnosti knihovnice nebo knihovníka to prostě není ono. Ideální komunitní knihovna je tam, kde starosta obce funkci knihovny správně chápe, využívá ji a pomáhá ji rozvíjet a knihovníka jeho práce navíc baví. To se pozná hned, když do knihovny vstoupíte.

Děkujeme za rozhovor.

Spisovatelé a jejich knihovny

Markéta Pilátová

marketapilatova2@gmail.com

Jestli přečtete knihu, bude vám povědomý tenhle dialog: „Moc se mi líbila vaše kniha.“ Autor se zaraduje. A pak následuje: „Měl jsem ji půjčenou z knihovny.“ Autora zaradování přejde. Autor by totiž přivítal, kdyby čtenář zašel do knihkupectví a za jeho knihu utratil peníze. Ale knihovny to zklamání dnes už skvěle vyrovnávají. Spisovatele totiž zvou na besedy se čtenáři. A čtení v knihovnách jsou ale zážitkem i pro samotné spisovatele. Jsme totiž bez debat velmoc krásných knihoven.

A nejde jen o architekturu. Ale o ni taky. Knihovny jsou dnes umně předělávané ze starých továren, jako třeba v Hradci Králové, nebo ve Svitavách, sídlí ve starobylé synagoze jako v Uherském Hradišti, ve zrenovované škole jako v Šumperku. Jsou na nádražích jako v Turnově, nebo zbrusu nové i na místech tak nečekaných jako Bílovice nad Svitavou, kde dřevěná, prosklená knihovna na zrenovované návsí vypadá jako křehký moderní šperk. Navíc, dnes už knihovny zdaleka nepůjčují jen knihy. Jsou často srdcem

a plícemi kulturního života na malých, ale i ve větších městech. A na ta malá, ale i větší místa dnes mohou spisovatelé a spisovatelky jezdit třeba díky projektu Spisovatelé do knihoven. Řeklo by se, kam jít, že? Ale ono zařít, aby se spisovatel vypravil třeba do Kadaně, nebo Bílovce není úplně jednoduché a bez tohoto projektu by čtenáři v malých knihovnách neměli možnost pocítit literaturu „naživo“.

A posledních pět let se v českých knihovnách rozjíždí projekt, který se soustředí na malé děti, co ještě neumí číst. Jejich maminky chodí do knihovny s nimi na tzv. Bookstart. Děti tak přijdou do styku s knihami od útlého dětství a jejich mámy si pak odnášejí plné tašky vypůjčených knih, aby jim četly doma. A když mi dnes někdo řekne, že měl moji knížku půjčenou z knihovny, jsem jenom potěšená. Moc dobře vím, že je to terno.

Markéta Pilátová je českou spisovatelkou, novinářkou a hispanistkou.

Bude vás zajímat, že...

...**Státní cenu za literaturu pro rok 2022 získala spisovatelka Kateřina Tučková.** Porota ji ocenila za román Bílá Voda a přihlédla i k její dosavadní literární tvorbě, která otvírá málo známá historická a společenská témata a pomáhá je zpřístupňovat veřejnosti. Státní cena za literaturu se uděluje na návrh poroty jmenované ministrem kultury od roku 1995. Je určena k ohodnocení buď významného původního díla české literatury, nebo dosavadní literární tvorby.

Bude vás zajímat, že...

...**Knihovna Jiřího Mahena v Brně pořádá od září Mahenovu akademii pro 21. století.** Jedná se o cyklus přednášek, čtení, besed, výstav, workshopů v pěti tematických cyklech: literární salón, historický klub, zelený kabinet, vědecká laboratoř a novinář v informačním věku. Účastníci akcí se mohou setkat s výraznými osobnostmi současné české literatury, s nakladateli, novináři a publicisty a věnovat se otázkám ekologie, udržitelnosti, sociální problematiky, moderní historie i nejnovějším vědeckým poznatkům. Cílem této nové kulturně společenské a vzdělávací platformy je sdílení myšlenek napříč generacemi.

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST V KNIHOVNÁCH

01

CO JE TO MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST?

Schopnost jedince efektivně a bezpečně využívat média v různých formách, tj. schopnost přistupovat k médiím, orientovat se v nich, kriticky analyzovat a hodnotit existující mediální sdělení a také vytvářet nová mediální sdělení.

02

PROČ V KNIHOVNÁCH?

Knihovna je důvěryhodná instituce. Pomáhá lidem rozvíjet se, přemýšlet nad informacemi a následně je ověřovat. Je to bezpečný veřejný prostor, který je určen pro všechny bez rozdílu.

03

NENÍ TO ŽÁDNÁ NOVINKA...

Knihovny vždy pracovaly s informacemi a nabízely veřejnosti přístup k různým zdrojům. Dnes se mohou stát průvodci složitým světem informací pro všechny, kdo o to stojí.

04

KDE HLEDAT PODPORU A INSPIRACI?

- přečtete si sérii článků Mediální vzdělávání v knihovnách v časopise Čtenář
- koukněte na koncepce.knihovna.cz/mediálka
- inspiруйте se příklady dobré praxe na codokaze.knihovna.cz
- sdílejte své zkušenosti s knihovnickou komunitou

